

Ujabb névsorok: oroszországi munkaszolgálatosokról

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 45 SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1946 NOVEMBER 6.
5707 CHESVAN 13.

És a zsidóság?!

Írta: Dr. Herskovits Fábán pesti rabbi

A zsidóság ismeretével kapcsolatos tájékoztatlan-sághoz, vagy legalább is elfogultsághoz már régen hozzászoktunk. Tapasztaltuk és tapasztaljuk, hogy „tudományos“ könyvek, előadások, antik világról szólva beszélnek a görög, a római kulturáról, aztán minden átmenet nélkül a kereszténységet idézik, semmibe véve a zsidó nép kulturáját Szentírásával és prófétáival együtt. De hogy végzett papember, theologus szintén megfedelkezhetik a Biblia létezéséről, az mindenesetre — különös. Éppen ezért foglalkoznunk kell azzal a vezércikkkel, amely „Egyház és demokrácia“ címen jelent meg Haypál Béla tollából a „Világ“ november 1-i számában.

Távolról sem gondolunk arra, hogy a cikkíró a tények tudatos elferdítésével vagy elhallgatásával akarta volna félrevezetni olvasóit. Azt kell tehát feltételeznünk, hogy teológiai és történelmi beállítottsága „időben“ tulságosan korlátozott, amennyiben csupán a

legutóbbi kétezer esztendőre szorítkozik.

Az „igazi demokrácia“ lételeme az igazság, a tények egyetemesen, valamint becsületesen megvilágított ismerete. Demokratikus kötelességünknek érezzük ilyenformán, hogy a közvélemény helyes és igaz tájékoztatása céljából a szóbanforgó cikk egészen szembetűnő megállapításaira reflektáljunk.

1. „A kereszténység helyesen értelmezett tanításaiból szükségképpen következik a demokrácia követelménye“ — írja a cikkíró. De sajnálattal nélkülözzük annak megállapítását, hogy a kereszténységet kinek joga, sőt kötelessége „helyesen értelmezni“. Továbbá az elmúlt kétezer esztendő folyamán ki értelmezte nem helyesen és ki szervezte már a középkorban az inkvizíciót, keresztet háborút, gettót, sárgafoltot, a máglyákat, példát mutató zsidóüldözést minden idők reakcióinak.

2. „Bátran mondhatom, hogy a demokrácia feltételeit a kereszténység terem-

tette meg“ — írja a cikkíró. Mi tagadás, ehhez a megállapításhoz valóban bátorság kell, viszont kétségtelen, hogy ha a cikkíróban kevesebb bátorság, de több tárgyilagos és történelmi objektívítás lenne, akkor

a) elismerné, hogy a demokrácia feltételeit nem a kereszténység, hanem a kereszténység előtt mintegy ezer esztendővel előbb a zsidóság teremtette meg. Már pedig ezer esztendő sok, különösen annak a számára, aki az egész történelemből — szemmel láthatóan — mindössze kétezer esztendőt akar ismerni és azt is meglepő egyoldalúsággal,

b) hirdetné, hogy létezik a 10 parancsolat, amelynek a szombat megőrzését elrendelő 4. §-ában is lebizonyosodik, hogy már az ókori zsidó nép demokratikus életszemlélete és életformája nemcsak a szolga, de minden Isten teremtette lény számára biztosította az élet legelemibb és legtermészetesebb jogait,

c) megállapíthatná, hogy Kálvin János „szavai“ a

demokratikus választásra vonatkozóan nem idézhetők szenzációként, mert az már évezredekkel előbb a zsidó nép életének „gyakorlata, ténye“ volt.

3. Arra a „jogos kérdésre: hogy a közelmúlt fájdalmas eseményei kapcsán miért nem fejtettek ki az egyházak nagyobb ellenállást az antidemokratikus rendszerrel szemben“, a cikkíró becsületes és nyílt válaszadás helyett „ellenkérdést“ tesz fel: hogy „hát melyik csoport fejtett ki az egyháznál kitartóbb ellenállást“?

Mi tünődve kérdezzük: ugyan milyen csoportra gondol a nagyütszeletű ur? Vagy az egyház csupán papjait tekinti magáénak, viszont megtagad minden közösséget azoknak a „csoportoknak“ millióival és tízmillióival, akik pedig szinte születésük pillanatától kezdve otthon és iskolában egy egész életen át éppen az egyház vallási és erkölcsi nevelésében részesülnek? Mindenesetre sajtószerű pedagógiai jelenlét. De azt is elfelejtette

Ára 1 forint

megmagyarázni a cikkíró, hogy azok a bizonyos ominózus „csoportok” ugyan honnan nyertek volna biztatást az „ellenállásra”, mikor látniok kellett, hogy főpapjaik lelkesen szavazták meg ártatlanok százezreinek szenvedését és pusztulását kezdeményező zsidótörvényeket a „kereszténység helyesen értelmezett tanításából szükségszerűen következő demokrácia” nagyobb dicsőségére.

4. „Az antidemokratikus uralmi rendszerek vezetői már így is sejtették, sőt tudták, hogy igazi ellenfelük a keresztény egyház” — írja a cikk. Sajnos, nekünk egészen más a tapasztalatunk. Az „antidemokratikus uralmi rendszerek vezetői” — tragikus módon — sokkal reálisabban és világosabban „sejtették, sőt tudták”, mint a nagyliszleltű ur, hogy „ki az igazi elvi ellenfelük” és éppen ezért a zsidó nép millióit — és nem másokét — pusztították olyan kegyetlenül és vérengzően.

Befejezésül: mi ennyi sok csalódás után igazán nem vagyunk többé tulságosan igényesek és már bele is törödnénk abba, hogy egyházi részről olyan gyakran megfélemeznek a Biblia létezéséről. De legalább az „Új testamentum” létezéséről és tanításairól ne fedkezzenek meg! Az Istenért!

Felhívás!

A württembergi fémáru-gyárban és a gleisingeni lágerben, illetve kórházban volt deportáltakat kérjük, hogy rendkívül fontos ügyben el-
müket velünk tudatni sziveskedjenek.

Magyarországi Zsidók
Deportáltakat Gondozó
Országos Bizottsága
Bethlen-tér 2. I. 36.

Dr. Leveles Imre

debreceni ligyvédről, feleségéről és Márta leányáról, akik Wien környékén voltak deportálva, sorsukról bármilyen értesítést kérve kér Leveles (Leichter) Gábor, Budapest V., Szállás-tér 9-10. Adria Biztosító.

Megalakult az Országos Zsidó Gyűjteményegyetem

A felszabadulás után, a magyar zsidóság nagy részének kiirtása következtében érezhetővé vált, hogy nagyhírű kulturális intézmények közül többen csak keretként maradtak meg. A vezetőség elpusztult, tagjainak nagy része a deportációban veszett el és a teljes újjászervezés munkója várakozott a megmaradottakra. Különösen érezhető volt ez a könyvtáraknál, hiszen világhírű vidéki rabbikat hurcoltak el Auschwitzba, könyvtáraik gondozás és megfelelő kezelés nélkül maradtak. A zsidó múzeum gyűjteményének egy részét is elprédálták a megszállók, épületét több találat érte, de a Pesti Izraelita Hitközség a Joint segítségével helyreállította. Mindenki érezte, hogy az újjáépítés munkáját csak közös erővel lehet eredményesen végrehajtani és ebben a munkában együttesen kell eljárni a zsidóság egyetemes szerveivel, elsősorban a zsidóság szellemi központjával, a jeruzsálemi egyetemmel, azonkívül azokkal a hatalmas tengerentúli intézményekkel, amelyek a magyar zsidóság fizikai és kulturális regenerációját elősegítették. Ezek a szempontok vezették a Magyarországi Izraeliták Országos Irodáját, a Pesti Izr. Hitközséget, az Országos Rabbiképző Intézetet, az Izraelita Magyar Iro-

dalmi Társulatot, a Zsidó Múzeumot és a magyarországi Joint bizottságát, amikor elhatározták, hogy a tulajdonukban levő muzeális, könyvtári és kulturális anyagot a „Magyarországi Zsidó Gyűjteményegyetem” keretében egyesítik. Az új szervezet neve: Országos Magyar Zsidó Múzeum és Magyarországi Zsidó Gyűjteményegyetem lesz.

Az új szervezet megalakítása még az illetékes szervezetek közgyűlései elé fog kerülni, de a szükséges munkálzatokat máris megindították. A Joint segítségével újjáépítik a modern technika felhasználásával az Országos Rabbiképző Intézet könyvtárának helyiségeit, ehová az egész ország zsidó-könyvtár anyagát egyesíteni fogják.

Azt hisszük, hogy ez a példa utmutató lesz más zsidó közületek számára is, hogy a viszonyok változásával közös erővel egyesüljenek és igyekezzenek feladataikat megoldani.

(me)

Országos zsidó munkaszervezők!
KERESSEM

Ligeti Gyula

38 éves muzs. színműv., aki 1945 Jan. közepén a sinnai (Homonna m.) orosz gyűjtőtáborban volt. Ez volt első hírem. Szíves értesítést kér az aggodó édesanyja: Ligeti, Yl., Sziv-u. 18. II. emelet.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Ünnepi száma

megindulásának első évfordulóján

1946 november 14-én

jelenik meg.

Nagyobb oldalterjedelem
érdekes tartalom
rendes ár

Molnár Erik újabb előadása a zsidókérdésről

Mint a napilapokban olvashattuk, Molnár Erik népjóléti miniszter jónak látta, hogy a műegyetemi szakszervezeti csoport által rendezett politikai akadémián újból előadást tartson a zsidókérdésről.

Azt gondolhattuk volna, hogy emlékeztetes áprilisi előadása óta megváltoztatta véleményét e kérdésben. Annál is inkább, mert pártjának hivatalos folyóiratában a nyár folyamán ugyancsak e témáról nagyobb tanulmány jelent meg, mely már egészen más véleményt vall. Molnár Erik azonban, úgy látszik, konzervens akár maradni s így csaknem szóról-szóra régi előadását mondta el, amellyel akkor sem értettünk egyet, ma sem. Tévedéseit nem is egyszer megvilágítottuk s megpróbáltunk néhányszor vitát provokálni. A miniszter mindig kiért ez elől. Ő tudja, miért...

(DÉBÉ)

A welsi, gunskircheni és lambachi temetőben nyugvó deportáltakról

Wiener Tibor welsi magyar tolmács közlése alapján legutóbb megemlékeztünk a gunskircheni temetőben nyugvó deportáltakról és azok közül többeknek a névsorát is közöltük. Ezzel kapcsolatban Wiener Tibor most póllólag azt írja nekünk, hogy a welsi, gunskircheni és lambachi temetőkben egyedül ő végzett az osztrák hatóságok támogatásával kutatásokat. Erre azért tartja szükségesnek lapunk útján felhívni a közönség figyelmét, mivel egyesek üzletet csináltak e kegyeletos aktusból és éppen a napokban leplezték le egy ilyen tendenciája nagyarányu csalást. A gunskircheni koncentrációs táborban elhalt deportáltak tömegsírjait egyébként a közeli napokban avatják fel, amiről lapunk hasábjain szintén be fog számolni.

Kaufmann Frida (Budapest, VII., Nagyatádi Szabó-u. 32. I. 1., Leányotthon) levelére, aki az Új Életben közölt lista alapján szerzett tudomást bátyjáról, ezután válaszol. Közli, hogy bátyja nem Gunskirchenben, hanem Lambach községben nyugszik. Kéri, legyen türelmmel, miután benzinhány és vasuti korlátozások miatt a kért halotti bizonyítványt csak kb. 6-7 nap múlva tudja megküldeni. Hasonló okokból ugyanakkor fogja megírni, hogy bátyját tömegsírban vagy külön sírban temették-e el.

Betársulna

rentabilis üzletbe, ki, tőkével, 29 éves izr. fiatalember, „Házasság lehetséges” jel. kiadóba

Rónai Zoltán az ellenállási mozgalomban

Különös örömmel olvastuk e napokban egy hivatalos névsorban *Rónai Zoltán államrendőrségi nyomozó-főhadnagy* nevét. Súlyos emlékek ébredtek bennünk abból az időből, mikor tobzódott a terror és csak igen elvélve akadnak férfiak a gáton.

Rónai a nagy üldözés idejében önként jelentkezett szolgálatra az egykori Zsidótanácsnál. Igen sok küldetésben járt a Gestapó különféle csoportjainál. Nyelvéket nem beszélt, de cinikus nyugalommal szabotálta az intézkedéseket. Sok nehéz feladatot oldott meg. Nem viselt sárga csillagot, sőt jó ideig még igazolványai sem voltak. Biztos fellépése még a gyakorlott SS-kopókat is meglepésztette. Tudták, hogy valamilyen összekötő szerepe van, de fel sem tételezték volna, hogy maga is az üldözött fajhoz tartozik.

Rendületlenül így játszotta szerepét tovább a Szálasi-rezsim alatt. Egyik legértékesebb támasza volt a góttó vezetőinek. Ottjárt a legnagyobb veszedelemben. Százával hozott ki foglyokat a Téglyárból és más internáló-táborokból. Bámulatos fölényen lépett fel és a nyilasok többnyire respektálták a mindig morózus „felügyelő urat”. Beleártotta magát mindenbe, lofogta a puskacsőveket s

néha egy jólirányzott horogütést sem sajnált, ahol nyomósabb érvekre volt szüksége.

Voltak súlyos esetek. Megtörtént, hogy elfogták, vészbírák elé hurcolták. Nem egyszer félholtra verték. Mindig megszabadult az utolsó percben. A gettóban és az ostromolt városban a legnagyobb hidegvérrel rótta az utcákat. Megfordult a svéd követségen, elment nyilas csoportokhoz. Diplomáttal, hatósági emberekkel, orvosokkal, „sodródva” ott volt mindig ahol kellett. Reklám nélkül segített. Sem akkor, sem azóta nem dicsekkelt, de — ellenállt! Tudomásunk szerint röglön a felszabadulást követő napokban rendőrségi szolgálaliba lépett és most legálisan teljesíti ugyanazt a kötelességet, amelyet annakidején mint botosinálta „felügyelő” oly különösen látott el. Igaz örömmel olvastuk nevét most abban a hivatalos jegyzékben, mely az ellenállási mozgalom harcosait sorolja fel.

(D.)

Kornis Márta

1945 áprilisában még

Ravensbrück-ben volt

KI TUD RÓLA AZÓTA? Ertesztéseket hálálisan fogadnak szülei: Kornis Róbert, VII., Almásy-tér 3. II. emelet 1.

Glosszák a hétről

MISTÉTH ENDRE közmunkaügyi miniszter — mint a *Kossuth Népe*-ben olvassuk — bejelentette, hogy a kormány elvállalta minden nagy vallásfelekezet egy-egy reprezentatív templomának államköltségen történő helyreállítását. Ezek a templomok: az esztergomi Bazilika, a debreceni Nagytemplom, a bécsi kaputéri evangélikus templom és egy zsidó templom, mégpedig vagy az óbudai vagy a székesfehérvári zsinagóga.

Nagyon örülünk ennek a miniszteri bejelentésnek, amelyből kilátnik, hogy a kormány a legszigorúbban értelmezett felekezeti jogegyenlőség elve alapján állítatja helyre a reprezentatív templomokat.

De meglepéssel állapítjuk meg azt is, hogy a magyar demokrácia — tisztelve és becsülve mindenki vallási meggyőződését — súlyt helyez a különböző vallások természetesen politikamentes lélekvnevelő és erkölcsnemesítő szerepére.

*

ANTISZEMITA JELENSÉGEKRŐL hallunk egyes üzemekből. Felhívjuk ezekre az illetékesek figyelmét! Reméljük, hogy cselekedni fognak! A *Beszéklő*-nál, mikor néhány hónap előtt szavattuk az oltmaradt „pártszolgálatosok” ügyét, megfelelő beavatkozás történt és a nyilas-maradékok kirepültek.

Most a *Magyar Textilipar* zsidó alkalmazottai panaszkodnak. Az üzemi tanácsok „csucs-elnöke” szisztematikus antiszemita magatartást tanúsít velük szemben. Amikor a deportálásból hazatértek, nem vette őket vissza. Csupán bírói uton tudták elérni visszahelyezésüket. Azután más „figurák” következtek. *Indokolatlanul illetményredukciók. S még indokolatlanabb degradálások.*

Ki ez az antiszemita „ur”? Nevén nevezzük! *Horsai-Haubner* Gyulának hívják.

Multja? Elég zavaros. *Tagja volt a nyilas többtermelési tanácsnak. Előzőleg pedig a Sztójay-rezsimtől munkavédelmi keresztet kapott.*

Ha illetékes hely kíváncsi mindezekre, a bizonyítékok és tanúk könnyen elérhetőek!

Horsai-Haubner Gyula, ugye-létszik, csak külsőleg változott meg. Belsőleg nem. Lelkileg ma is ott tart, ahol 1944-ben volt. Nem is nagyon titkolja. *Antiszemita kijelentéseiről is szolgálhatunk jegyzőkönyvekkel.*

*

NEM KELL KOMMENTÁR ahhoz a jelenethez, amely a legjampeccbb nyilas uszító egyikének, *Matolcsy* Mátyásnak a *NOT* előtti tárgyalásán zajlott le.

— Engem hiába ítélnék el, — mondotta nagyhangon *Matolcsy*, — nem én bünhö-

Lézer, az „agár”

Farkas Lázár, — vagy ahogy mi nevezük a munkásszázadban: Lézer, az agár — valahonnan Huszt mellől származott és eredetileg favágó volt. Amikor a Légió-hegyről ki kellett termelnünk a hatalmas fenyőfákat a delatyni fűrésztelep számára és még a bikaerős Goldschmid Pista is megcsuklott a lüskés, szurós, gyantától csurgó teher alatt, Lézer, aki beesett, furcsaszemű, halálfej-képpel és girhes természetével még a mi kischezeit társaságunkból is kiritt, könnyedén végezte a munkáját. Nekem, akinek akkoriban — február végén — lyukas volt a bakancsom és még tehetetlenebb, még kétségbeesettebb, még „budapestibb” voltam ott a reménytelenül távoli Légió-hegy tetején, mint egyébkor — még segített is.

Lézer favágó-volta még nem olyan különleges dolog, hiszen

magunk láttunk Rahó, Körösmező, Ökörmező környékén olyan — sajnos, azóta elpusztított — zsidó hegyi falvakat, melyeknek összes lakója favágó, kecskepásztor, gazdálkodó volt. Az Eisikovics Icu például, századunk „ruszinjai”-nak vezére, mozdonyfűtő volt és amatőr kazánkovács. Lézer azonban nemcsak favágó volt, hanem költő is. Mikor még gyermekkorában apja kocsiján fát szállított a huszti orosz gimnáziumba, megismerkedett a tanulókkal és rajtuk keresztül az irodalmi orosz nyelvvel. Tudjátok-e, tisztelt olvasók, milyen sivár házakban, milyen csupasz, földszagu szobákban laktak Kárpátalja lakói? Ilyen házban élt Lézer, s miközben a kementén puliszka főtt és a „kvaszi” áporodott, savanyu szaga betöltötte a házat, Puskind, Lermontovot, Gogolyt olvasta. 18 éves volt, mikor az Anyegint — a teljes Puskin-époszt — lefordította jiddisre.

— Hogyan csináltad? — kérdeztük tőle, mikor egyszer egy éjszakai gyalogláson, a csillagos ég alatt elszavallta az egészet.

— Kocsin, szánon, fejés közben, mindig — válaszolta egyszerűen. — Könyv nem kellett hozzá. Tudtam kívülről az egészet. Csak leírtam. Aztán csak utána, mikor már kigondoltam — tette még hozzá.

Farkas Lézer Lermontovot, Damian Bejdrit, Jeszenint és Majakovszkijt is fordított. Husz éves korában beküldte több fordítását és tanulmányát Ilja Ehrenburg lapjának, a „Der Emesz”-nek és e világhírű jiddis folyóirat le is közölte azokat. Lézer, aki egyetlen pillanatra sem távozott a Huszt mellélti Izárol, szerkesztő is lett: barátaival együtt jiddis folyóiratot alapított „Inser Weg” címmel. Amikor Csehszlovákia felbomlott, a lapot komor csendőrok keresték, de nem találták. En még láttam egy példányát.

Lézer a jiddis irodalom lényegéről irt benne nagy tanulmányt.

Több mint százan voltunk a munkásszázadban, de mindannyian tudtuk, hogy ő a legkülönb közöttünk. Külsőleg gyenge volt, de igazán erős, kicsit furcsa, de mélységesen mély, viskóban élt, bozontos öregkek között és Lermontov „Daimon”-jának titkát bogozta. Ő maga volt a zsidóság. Költő volt és favágó, szatócs-kalmár és írástudó.

Három nappal a század felszabadulása előtt rosszul lett, az orvos kimondta rá a szentenciát: „Tífuszgyanus!” A tiszaujlaki kórházba szállították, a kórház aztán Kassára, onnan pedig az osztrák-cseh határra költözött. Ekkor már 1944 tele volt. Mikor felgyógyult, kivezényelték valami munkára. Beteg volt, nem tudott dolgozni. Egy SS-tizedes erre lelőtte.

ANTAL GÁBOR

dom, hanem a feleségem és a gyermekeim.

— Amikor uszított — szólt rá az elnök, — nem gondolt azokra a százazrekre, azokra az anyákra és gyermekekre, akik maga miatt szenvedtek?

— Szüvedtek? Ugy éltek, mint hal a vízben — hangzott Matolcsy viszonzválasza.

Ugyebár, igazunk volt? S csakugyan nem kell kommentár ahhoz, hogy Matolcsy Mátyás szerint: a legszörnyűbb kínzások és nélkülözések között elpusztult munkaszolgálatosok „ugy éltek, mint hal a vízben...”

*

EGY MÁSIK JELENET sem szorul kommentárra. Az a jelenet, amely Bayor generális, az újvidéki tömeggyilkos és főzsaroló, valamint a vajdasági Legfelsőbb Biróság elnöke között történt.

Bayor generális a bizonyítás kiegészítése során a következőket mondotta:

— Kérem a Vajdaság Legfelsőbb Biróságát, hogy engedje megbizonyítanom: a zsidók önként adták az ötmillió pengő „hadisarcol”. Idézzék be ítanak a zsidóság akkori vezetőit!

Az elnök, a tárgyalóterem hallgatóságának megdöbbenésétől kísértén, megjegyezte:

— Azok közül egy sincs már életben, maguk kivégezték valamennyit!

Ugyebár, felesleges a kommentár ahhoz, hogy Bayor generális a Duna fenekéről akart szerezni mentőtanukat?

*

HOL ELÜNK? Hát ilyen is van? Önkéntelenül is ezek a kérdések támadnak fel bennünk, amikor azt olvassuk, hogy a pécsi rendőrség letartóztatta Ádám Károly orvos-tanhallgatót, aki felhívta zsidó kollégáit az egyetem elhagyására.

Hát ez is lehetséges? Hát akad még ember, aki azt hiszi, hogy 1946-ban kitessékelhet bárhonnán a neki nemetsző vallásu, vagy fajta emlektársait?

Ádám Károly bizonyára csak Hitler-nek a Mein Kampf-ját olvasta, de nem tudja, hogy azóta, például Atlantik Charta és safranciskói okmány is létezik. Sőt, az új magyar köztársaság alkotmányának bevezető része ugyancsak hangsúlyozza az emberi jogok megvalósítását.

*

ORGOVÁNY ÉS ISSÁK tömeggyilkosainak bünperét, úgy látszik, a fővádlottak tá-

vollétében tárgyalhatja csak le a Népbiróság, mivel mind- eddig nem sikerült Héjjas Iván kiadatását a francia katonai parancsnokságnál elérni és nem sikerült a szökésben lévő Francia Kiss Mihályt előkeríteni.

Az in contumaciam lezajló ítélkezés is jobb a semminél. Hiszen ez is tisztázhatja a pontos téngállást és ez is leoszogezheti a kélségtelen bü- nöségeit.

Amiről eddig csak meséltek, amiről eddig csak hallottunk, az e perben végre határozott konturokat kap.

De kevés a baloldaliak és zsidók elhurcolóinak és tömeggyilkosainak képletes el- ítélésel. Valóban bünhödniök kell azoknak, akik Orgovány- nyal és Issákkal örök foltot ejtettek a magyar történel- men!

Nem hisszük, hogy illeté- kes hatóságaink nyomatéko- sabb kérelmére és ismételt sürgetésére megtagadja Héjjas Iván kiadatását az a Francia- ország, amelynek szintén vol- tak Héjjasai és amely jól tudja, hogy mit jelentett a Héjjasok garázdálkodásai

(SÓS)

Repülőköffer,
„Federleicht“ **BÖRÖND,**
ruhazsák olcsón
TOLNAI-nál
Szabadságtér I. sz. (Hűségpalota)

Angol, francia,

spanyol
nyelvórák

BERLITZ

IV., Vörösmarty-tér 2
Telefon: 181-012

VENDEGLŐ, káféházi
berendezések, székek,
asztalok olcsón
Rosenfeld
Telefon: 139-274
Népszínház-u. 31.

Szabadsághegyen
Noémi penzióban

válkozásiul elszöndög orth. kőser
ellátás. Ez/ez éven át nyitva.
Telefon: 131-812. Cédrus-utca 8.,
Felső-utca 14.

Marmorstein Arthur professzor (1882-1946)

Baráti levélből értesülök a zsidó tudomány sulgos gyász- ról: dr. Marmorstein Arthur haláláról, Londonban. Az angol Rabbiképző Intézetnek a Jew's Collegének, egy évtizeden belül most már a második nagy vesz- tesége: 1939-ben halt meg Büch- ler Adolf, az Intézet igazgatója. Mindketten magyar származá- suak voltak. Szeptember 26-án, Erev Rós Hássána napján, hoz- zám írt levelében az ORE Érte- sítőjének olvastán még őszinte együttérzésének adott kifeje- zést: „A deportált és soha visz- sza nem térő rabbik hosszú lis- tája fájdalommal és mélységes szomorúsággal tölt el engem.. Mennyi közöttük a személyes barát, a drága kartárs és érté- kes tudós... Magam is hasonlóan veszteltem el minden szív- eremet, nővéretem és csaknem egész családomat.”

Marmorstein Arthur 1882-ben született Miskolcon. Anyai nagy- atya Rosenfeld Mayer miskolci, atya Marmorstein Lipót sze- nici rabbi volt. Teológiai tanul- mányait a miskolci jesiván kezdte meg, majd Berlinben s Heidelbergben folytatta és fe- jezte be. A vinkovcei (Szerém megye) rabbiállásból 1912-ben meghívást kapott a Jew's Col- lege tanszékére, amelyet halá- lág töltött be. Utolsó éveiben csaknem teljesen elvesztette csame világát, mégis ernyedet- lenül folytatta tovább tanítói és tudományos munkásságát. Illeg- gadt, szerény, csöndes lénye, őszinte közvetlensége népszerű- vő telték tanítványai és barátai előtt, akiknek ragaszkodásáról meggyőződhettem az osztályte- remben, könyvtárszobájában s patriarchálisan vendégszerető szűk-kájában, ahol szinte áhitat- tal ülték őt körül s hallgatták szavát.

Herbert Spencer önéletrajzá- ban Huxleyt „omnivorous rea- der”-nek, „mindent megemészlő olvasó”-nak nevezi. Joggal al- kalmazható Marmorsteinre is ez a jelző: rengeteget olvasott és olvasmányairól készített jegye- zet hatalmas, alfabetikus cédu- lakatalógusba osztotta be, amely ott állt könyvtára közepén. Ez a rendszeresség és céltudatos gyűjtés nagyon megkönnyítette tudományos munkásságát.

Ennek a munkásságnak csak tárgyait ismerjük, nem egyszer- mind terjedelmét is. Anyvit és annyifelé dolgozott, távoli or- szágok kiadványaiba, a zsidó tudománnyal csak laza össze- függésben álló folyóiratokba és gyűjteményekbe, hogy erről csu- pán iratainak nagyon kívánatos összeállításából lehetne teljes képet kapnunk.

Erősen foglalkoztatták az egyház irodalmának zsidó vo- natkozásai és kapcsolatai, az aggáda történeti értéke és érte- silései, a zsidó tárgyi és szel- lemi folklore, zsidó vallástörté- neti és vallásfilozófiai kérdések. Egy terjedelmes munkája a régi zsidó irodalom felfogását

ismerteti az Erdemről (The Doctrine of Merits in old Rab- binical Literature. London, 1920.), egy másik alapos köny- ve a korai zsidó forrásoknak Istenről vallott nyilatkozatait vizsgálja és osztályozza (The old Rabbinic Doctrine of God, I. London, 1927.; II. U. o. 1937). A zsidó tudománynak azonban — meggyőződésem szerint — az- zal tett legnagyobb szolgálatot, hogy feldolgozta előbb a lon- doni Elkan Nathan Adler-féle gazdag kézirat-gyűjtemény 1921-ben (ma a newyorki Je- wish Theological Seminary bir- tokában), később a Sassoon- féle óriási kéziratllárát 1932-ben (ma az elhalt David Sassoon síjának tulajdonában). Kevésbé tudott tény, hogy e gyűjtemé- nyekről készült mindkét kataló- gus az ő tudományos irányítá- sával íródott, legtöbb azonosítás az ő nagy tudását dicséri. Ezekből és a nagy angol kéz- irattárakból valók nagyértékű szövegkiadványai is: a legkor- rábbi liturgiai költők egyikének, Pinchásznak, kompozíciója (Ha- zofeh, V., 1921), a karaita Dá- niel al-Qúmisi szentírásma- gyarázatai. U. o. VIII., 1924; IX., 1925), a palesztinai imaritus némely töredéke (MGWJ. LXIX., 1925).

Hálával és megindultan gon- dolunk fekete szemüveggel ár- nyékolt, mindig szomorú ar- cára; halk, mindig készséges felvilágosításaira; hibátlan ma- gyar beszédére; tapogatózó, ne- hezen orientálódó, magas alak- jára, ahogyan eltűnik előlünk és belevész emlékeink egyre tö- möttebb temetőjébe s bevonul a zsidó tudománynak az utolsó években nagyon benépesedett Pantheonjába.

SCHIELBER SÁNDOR

Hó és sárcipőt
szaküzletben
vásároljon, vagy
javitassa meg
régijét
“RECORD”
gamiszaküzlet
VII., Király-u. 33.
Telefon: 423-327

Referenciával rendelkező

altiszteket
felveszünk

Jelentkezés: VII., Sip-u. 12.
portánál,

HOGY TÖRTÉNT?

XLIII.

A budapesti zsidóság helyzete az első deportálási kísérlet után

„A nyakarás czuttal elmaradt”, mondotta volna Madách a történet eseményekről. De a zsidóság nagy része mindebből csak sejtett egyet és más, anélkül, hogy valami biztosat meg tudhatott volna. A „jól értesültek” hallottak ugyan a Baky-féle puccs híreiről, az esztergomi gyorsaságlal felvonulásáról és szemmel látható volt a csendőrség számának apadásán is. Noha a zsidóság és a kereszténység között az érintkezés már csak titokban történhetett és legtöbbször igen kínos volt, — mert csak nagyon kevesen emelkedtek az emberiség magaslatára, — mégis kiszivárgott valami a június 21-i és 23-i minisztertanácsról, valamint koronatanácsos történetekről. A kultuszminisztérium és az egyházak révén homályos, de biztató hírek kezdtek keringeni, hogy a megkeresztelkedett zsidósággal kivételesen fognak bántani — ez azonban még nem jelentette annak felismerését, hogy a többi zsidókat deportálni fogják. A megkeresztelkedett zsidóságot jelentkezésre felhívó hirdetés, meg a Kezseri Zsidók Szövetségének megalakulása megerősíteni látszott azt a hírt, hogy az egyházak tényleg megállapodást létesítettek a kormánnyal és a megállapodás értelmében a megkeresztelkedett zsidók különleges elbánásban fognak részesülni és rebesgették, hogy ők lesznek azok, akiket nem fognak deportálni. Mindezek a híresztelések felett az a határozott meggyőződés lebegett, hogy tényleg deportálást készítettek elő és a deportálás — akkor a közönség előtt ismeretlen okokból — elmaradt. A rettegett csendőrök visszavonultak lak-tanyájukba, egy részüket dolguk végezetlenül bevagonírozták és vidékre szállították. Szóval bekövetkezett az annyit emlegett csoda! Természetes, hogy a csodát hirdető hangja megerősödött s uton-utófélen erős-ködtek: „Lám, megmondottam, igazam volt, mindenütt lehetett deportálni, de Budapest kapni-nál megállott a vész.” Jericho csodája fordítva ismétlődött meg, minden bástya elesett, de Budapest falai mögött a zsidóság megmaradt. Általános fel-legzés következett be, — de amint láttuk és a következőkben még jobban fogjuk látni, — a valóságban kellő alap nélkül. Mindamellett a látszat a csodaváróknak adott igazat. Az igazság kedvéért meg kell vallanunk, hogy nagyon kevesen voltak, akik a csoda bekövetkezése után Izrael Ősi Istenének templomaiban adtak hálát az Urnak, ezzel szomben mind nagyobb hullámat vetett a hit-hagyás és Budapest zsidósága azon vallások felé orientálódott,

amelyektől segítséget remélték kapni.

Az első menet sikerült

Az tény, hogy a fővárosi zsidók megmentése végett az első menet sikerrel végződött.

A július 6-i deportálás (6-tól 10-ig előkészülő cselekmények történtek volna, a vonatok megindulását a németek 10-óra (tervezők) elmaradása után heteken át a magyar zsidóság belső helyzetét négy körülmény determinálta: a) újabb palesztinai kivándorlás előkészítése; b) a keresztény egyházak felé való orientálódás, szabályos, de többnyire szabálytalan megkeresztelkedéseknek pániyszerű hullámzása; c) Raoul Wallenberg svéd követtségi titkár megérkezése, ezzel kapcsolatban a semleges követtségek aktivitása és egy zsidó vezetőrétegnek a követtségekre való bevonulása; d) a közvetlen érintkezés felvétele Ferenczy Lászlóval.

Az előbbieken láttuk, hogy milyen körülmények között indult el az első allijah. Komoly Ottó és Kaszner Rezsőn kívül a valóságban senki sem ismerte az igazi helyzetet (nem is ismerhette, hiszen az „allijahzók” a Bergen-Belsen-i Sonderlagerben voltak és a Gestapo kiszabadításuk ellenében fantasztikus követelésekkel léptek fel.

De az allijah elindult, a cél Kelet volt, de az utra keltek Nyugat irányában mentek. Ez a tény magában rejtette, hogy az akciót nem fog simán lebonyolítani. Tényleg izgalmak, sürgönyváltások előzték meg a magyar határ átlépését és az első hetekben elég szomorú hírek jöttek a bergensbelseni allijahzókra. A híreket Krumej, a zsidótlanító különítménynek helyettes vezetője hozta, biztosan nem önzetlenül. De a Zsidó Tanács több tagját hozzátartozói és barátai révén személyesen is érintette ez a vállalkozás. Szerencsére kimagasló cionista vezető emberek is voltak a Bergensbelseni között és a nyugati zsidóság, a semleges országokon keresztül mindent elkövetett, hogy a csoport életét megmentse. Mondhatni történelmi jelentőségű lett ennek a csoportnak anabázisa. Amikor Svájcba jutottak, a közvetlen tanuk hitelt érdemlő előadásával mozgatták meg a külföldi közvéleményt a magyar zsidóság érdekében. Új színpontot jelentettek a svájci emigránsok táborában és amikor nagy részük 1945-ben Palesztinába került, felfrisítették az ottani magyar kolónia „Olé Hungaria” életét. Sokan voltak közöttük olyanok, akik, ha nem lettek volna közvetlen életveszedelemben, soha sem cserélték

volna fel megszkott foglalkozásukat és bár Palesztinában általában elhelyezkedtek, többnyire a városi foglalkozások keretében maradtak.

A Bergen-belseni allijah belső hatása

De térjünk vissza ennek az allijahnak 1944 évi belső hatására! A példa utmutató volt. A Gestapo és a csendőrök kizárásai, a gettózárlás, meg a deportálás keservei ismerlették meg a magyar zsidóságot azzal a történelmi célkitűzéssel, hogy a zsidóságot egy országban, egy néppé kell egyesíteni, ahol nem alázzák meg, nem kínazzák és nem zárják gettók börtöneibe. A cionizmus dialektikája elérkezett a Marzi „Zusammenbruch” fordulóponthoz: nincs más út, mint visszatérni őseik hazájába, vagy hogyni magukat barmok módjára betérelni vagonokba és elszállítani Auschwitz — Birkenau gázkamráiba, amelyeknek neve a rózsaszín Waldsee-i lapok révén már ekkor közismert lett. Gondolkodásra nem volt idő, mert igaz ugyan, hogy július 6-án még segített a csoda, de a Damokles kardja változatlanul ott lebegett a fővárosi zsidóság felett.

Ez a meggondolás tömegeket mozgott meg. Az a hír terjedt el, hogy az első transzportot számos többi fogja követni, sőt később (Krausz Miklósnak a Palesztina Hivatal főtitkárának környezetéből), kiszivárgott, hogy a németekkel megegyeztek több ezer zsidónak Rómánián át és a Fekete-tengeren való átszállításában és ezek már nem marhavagónokban fognak utrakelni, hanem harmadosztályú személykocsikban.

Az első allijahval olyan prominens cionista vezetők távoztak el, akik személyiükben programot jelentettek és eltávozásukkal egyidejűleg a Zsidó Tanács egyes osztályai megszűntek, vagy elsorvadtak. Vége lett a „vidéki osztálynak” (igaz, hogy már nem volt „vidéki zsidó”), megszűnt a Sip-utca földszintjén dolgozó „tájékoztató szervezet”, amely találkozó helye volt a cionista chávéroknak. De a cionista szervezet tovább élt és különben működött. Életképesnek bizonyult, sőt már akkor mutatkoztak jelei annak, hogy a lét és nemlét pillanatában szinte egyedülállóan ez a szervezet fog uralkodni a sötét ködök felett. Az eltávozottak helyébe újak léptek: gigantikus-szerűen kezdett megnövekedni Komoly Ottó alakja, akinek tárgyalási köre a Gestapótól a magyar ellenállási mozgalom határáig terjedt. Közvetlen kapcsolatai voltak a németekkel és a ma-

gyar konzervatív köröket képviselő Mester Miklós általutkárral is. Mellette dolgoztak a cionizmus régi harcosai közül: Herskovits Fábán, dr. Geyer Albert és Salamon Mihály. Ezren és ezren tolongtak a Sip-utcában, hogy megkapják a második transzportra szóló behívót. A délelőtti órákban a dolányutcai templom ara szobájában bonyolították le a forgalmat. Maga Komoly Ottó a déli utáni órákban az adóhivatal helyiségében fogadta a feleket. (Abban az időben Komoly és Kaszner német védelem alatt a Columbus-utcahoz tartozó Va-kok-intézetében laktak.)

A Vadász-utca megalakulása

A külföldi zsidó szervezetek kezébenjárására a svájci követ-ség vállalta az akciók nemzetközi szervezését és Krausz Miklós közreműködésével megalakult a követtség külön ügyosztálya, „a külföldi érdekek képviselője”. Amint a német megszállás első hónapjaiban a Sip-utcai szervezethez való tartozás tünt fel élelmentésnek az emberek előtt, ebben az időben már megkezdődött a „Los von Sip-utca” mozgalma és racionális okokból de tudat alatt is sokan igyekeztek erősebb bástyák mögé húzódní. Részben ennek az irányzatnak volt a következménye, hogy a külföldi érdekek képviselője más székelyet keresett magának és egy nyári este Weisz Artur, a hitközség derék és agilis szertartásügyi előjáróhelyettese elbeszélte, hogy a Vadász-utca 29. szám alatti üvegből épült irodaházát átengedte a svájci követtségnek, ahol külön departementként fog működni a külföldi érdekek képviselője. Így született meg a vadászutcai menedékház fogalma, amely annyi száz zsidó életét mentette meg. Ettől kezdve az allijahra jelentkezők már nem a Sip-utcában, hanem a vadászutcai „követtségi épület”-be törtettek, amely rövidesen hatalmas szervezetté nőtte ki magát. Tisztviselői kara számára megszerezték diplomáciai uton a csillag viselése alól való mentességet is. Ez lehelővé tette hogy a vadászutcai szervezet a hatóságok előtt nyomatékkel léphessen fel. A Sip-utcában megkezdődött az „istenek alkonya”.

Rövidesen elkészült a második transzport listája és pedig már diplomáciai külsőségek között, könyvkötővel bekötöttetett összesített utlevél alakjában. Erre a második transzportra azért nem került a sor, mert a felelős vezetők nem akarták a jelentkezőket ismét Bergen-

KERESEM FIJAIMAT

Grosz László 30 éves és György 27 éves

muszosokat, kik 1943 januárban a Dennál elmentek. Aki valamit tud róluik, értesítse szerencsétlen anyjukat, érv. Grosz Sándorné, Dévanyá.

Belsenbe, a Gestapo karjai közé vezetni, a Románián keresztül való szabályos kivándorlási engedélyt pedig a németek a budapesti deportálás megkezdéséhez kötötték.

A megkeresztelkedés tömeghisztériája

Mig egyfelől a budapesti zsidóság egy része a csodaváró napokban Izrael országa felé tekintett, a másik része a csodát a kereszténységtől remélte. Őszintén meg kell mondanunk, hogy ez a várakozás nem nélkülözte a reális alapot. Köztudomású volt, hogy a kormány ígéretet tett, hogy a megkeresztelkedettek nem fogják deportálni. Hirdetmény jelent meg a főváros utcáin, amely az 1941 augusztus 1-éig megkeresztelkedettek záros határidőn belüli jelentkezésre szólította fel. Mindenki joggal feltételezhetette, hogy ennek nagy jelentősége lesz. Közvetlenül a Baky-puccs meggyűlölet után, július 10-ike után, megalakult a *Keresztény Zsidók Szövetsége* és így az új keresztények szervezetileg is elváltak a zsidóktól. Mindenki alaposan hitelt, hogy ennek nyomos oka van. Nem feltűnő tehát, hogy a zsidók hatalmas tömegekben jelentkeztek a fővárosi plébániák előtt, megkeresztelkedésük végett és kiki a maga módja szerint, felületesen, vagy komolyan valószínűleg meg célját. Volt olyan, aki megelégedett azzal, hogy nevére szóló hamis keresztlevelet szerzett, esetleg korábbi dátummal kitöltve. A hamis okmánygyárak ekkor kezdtek meg működni. Mások kilincseltek a keresztény lelkészeknél, hogy az előirt tanulási idő nélkül kereszteljék meg őket — sokszor sikeresen. Voltak házak, ahol az óvóhelyeken vallástani előkészítő órákat tartottak a neofiták részére. Egyesek vallásos komolysággal kezelték ügyeiket: szabályosan jelentkeztek a rabbinál és kellő formák között új vallásuk lelkészeinél. Kötelességüknek tartották, hogy a zsidók számára fenntartott kijárási idő alatt, naponként keresztény templomba járjanak. Lelkiismeretét mindenki megnyugtatta azzal, hogy mindezt „életmentés” okából teszi és ezért az sem volt ritkaság, hogy a plébániák előtt sort állók között koftános és pajeszos zsidó is akad.

Ez a hullám mindent elöntött. Ugy látszott, hogy az istenté. Tet a zsidó vallás minden parancsát elsöpri. A Zsidó Tanács székházában szombatoként éppen úgy dolgoztak, mint hétköznapon s ugyanekkor a zsidó templomok, — amelyeket még nem alkítottak át internáló táborokká, vagy munkaszolgálatos kaszárnyákká, — tántorgtak az ürességtől. Az életet való küzdelem több nemzedék zsidó kulturáját teljes elsöpréssel fenyegette.

MUNKÁCSI ERNŐ

(Folytatjuk.)

829 keszthelyi mártír emlékezete

Az újjáépített keszthelyi templom felavatása

Az elmúlt héten, október hó 31-én, megható emlékünnepe színhelye volt Keszthely város. A megmaradt keszthelyi zsidóság, összesen százötven, újjáépítette ősrégi templomát és egyben a templomavatás keretében emlékoszlopot emelt 829 mártírja emlékezetére.

A templom, amelyet a háboru idején több ágyulövés erősen megrongált, még 1736-ban épült s utolsó főrabijja a mártírsorsra jutott dr. Büchler Sándor egyetemi tanár volt. Mielőtt a háboru vihara Keszthelyre ért, a németek és nyilasok teljesen kifosztották a templomot, most újjáépítve és a régi festészeti motívumok felhasználásával kifestve várja az ünnepségre érkezőket.

A templom falában a bejárat mellett síremlékszerű emlékmű, amely jeltelen sírokban pihenő mártírok örök emlékezetét őrzi. Felirata: „Itt gettó volt a XX. század 44. évi esztendejében.”

Az ünnepségen megjelentek: Farkas Gyula városbíró és Bartoss József vezetőjegyző vezetésével a község előljárósa, dr. Pintér István járási főjegyző, dr. Kertész Adolf pesti előjáró, dr. Szerecs Imre apát-plébános, Németh Károly ref. lelkész, Menyhár István ev. lelkész, Ipoly Ágoston premontrci kanonok, dr. Cséry Géza járásbírósi elnök, a rendőrség, az agrártudományi egyetem, az iskolák, a posta, a vasút, a szakszervezetek, a politikai pártok, köz. és magán. intézmények, a szomszédos hitközségek kiküldöttei, valamint nagy számban Keszthely város közönsége.

A templomavatás szertartása a Tórák ünnepélyes elhelyezésével kezdődött. Dr. Katona József pesti rabbi és Abra. Hamsohn Manó főkantor vezetésével dr. Lukács Mihály hitközségi elnök és Willner Lajos szertartási előjáró vitték be a templomba a keszthelyiek megmaradt két Tóráját. Abrahamson főkantor zsolokáréneke után dr. Katona rabbi meggyújtotta a templom örökmécsesét, majd azzal avatta a templomot: „Az első szentelés, amellyel az építő ősök megszentelték — szentelje most is. Kél évszázad távlatából itt állnak mind-mind az ősapák és ősanák akiknek imái megőhötték ezt a templomot, itt vannak velük a Ti mártírjaitok, mind a 829 vissza. tért ide s velük együtt avatjuk mi megmaradtok e szent hajlékot.”

A templomavatás után került sor az emlékmű felavatására. Abrahamson Manó főkantor megrázó gyászéneke után dr. Katona József rabbi beszélt: „Légyen ez az emlékoszlop örök kegyeleti hely, ahol őrizzék mártírjaitok emlékét, legyen síráló fal, ahol a fájdalom és a bánat otthont talál.

Aki erre jár és ide áll az emlékoszlop elé, annak a lelke legyen tiszta, vesse ki szívéből a gyűlöletet, az ellenérzést, a harag és bosszu szellemét, — de mindig emlékezzen, soha ne felejtse.”

Dr. Lukács Mihály, a hitközség elnöke szólott azután és megható szavakkal emlékezett meg azokról, akik nem tértek vissza s kegyelettel szólott hitközsége nagy gyászáról: „Egyszerű, szorgalmas, csendeséletű emberek voltak azok, akik nem tértek vissza. Tizenegy éven aluli gyermek egyetlen egy sem tért vissza a deportálásból. Szeretteinknek a templom falában állítottunk emléket, amely jelképes sirja lesz mindazoknak, akiknek nincsenek sirjaik.”

Dr. Kertész Adolf, a Pesti Izr. Hitközség szertartási előjárója az Országos Iroda és a Hitközség nevében jelent meg Keszthelyen, ahol iskoláit végezte: „Mit vétettek ők? — kérdezte megrendítő beszédében. — Mit vétettek e község szelidlelkű öregjei, ártatlan gyermekei? Mennyi kegyetlenség, mily sok embertelenség kellett ahhoz, hogy innét, ebből a békés városból, ahol régen szeretet és megértés uralkodtak, irgalmatlanul mindenkit pusztulás útjára hurcoljanak. Miért nem szólalt meg a jószág és az együttérzés akkor? Alig tudom elhinni, hogy eltűrték e városban is a gyűlöletnek, a kegyetlenségnek szörnyűségeit. Fájdalommal gondolunk erre, vérző szívvel emlékezünk s Istenhez fohászkodunk, tőle várunk gyógyulást égő sebeinkre.”

Dr. Rosenberg Pál, a volt munkaszolgálatosok nevében beszélt: „Templomunk előcsarnokában áll a márványtábla, az első világháború 36 áldozatának emlékével. Negyedszázad után, most újból emlékművet avatunk, ezáltal 829 hittestvérünköt, köztük munkaszolgálatos bajtársainktól is bucsuzunk. A mi életünk útját ez az emlékmű jelzi. A mi jövő törekvéseink felé ez az emléktábla mutat, ennek szellemétől soha szabadulni nem fogunk.”

A bátorhangú beszéd után Bartoss József vezetőjegyző Keszthely város nevében, Gerencsér György és Somogyi Lajos a pártok nevében, Soltné Nagy Emma tanárnő Keszthely asszonylárásadalma nevében bucsuzott a mártiroktól. Szücs István a testvérhitközségek együttesét hozta el. Beszéde után dr. Lukács Mihály hitközségi elnök zárószavaival ért véget a megrendő ünnepség.

BOKOR ANDOR

Talesz Tfilin, mezuzó, cicesz és imakönyvek vétele és eladása

valamint Talesz Tfilin Invitását is elvételom. UNGÁR MÓR, Király-utca 17, a kapu alatt vagy l. e. 4.

Ki ismeri fel őket?

Egy sátoraljai helyi olva-sónk, Deutsch Henrik juttatta hozzánk az alábbi sorokat.

Igen tisztelt Szerkesztőség!

Egy kassai barátom adta át nekem az idecsatolt fényképet, azzal a kéréssel, hogy az illetékeseket értesítem. Ezekkel a bajtársakkal együtt volt a magnitogorski 30-as lágerben, ahonnan szeptemberben érkezett haza. A képeken főképp csak a cím van megadva, hogy kit keressenek fel. Sajnos a nevek, akik keresik már nem tudok visszaemlékezni, de valószínű, hogy illetékesek a képről rá fognak jönni és amennyiben bővebb felvilágosítást akarnak kapni, úgy forduljanak kassai barátomhoz. Címe: Andrej Boros, Kosice U. Kisa Tabakova 23. szám.

Az első fénykép hátán a következő nevek szerepelnek: özv. Fischer Samuné, Bpest, VIII. kerület, Karpfenstein-utca 21., Hersch Robi, Pali. A másodikok Oklány Miklósné, Bpest, Népszínház-u. 16., II. em., Priser, ruhásüzlet, Német-u. 49., Riesz Barnabás. A harmadikon Szepesi Ignáné, Friedrich Lászlóné, Bpest, VI., Csengery-u. 58., földszint. Linda cukorkagyár, Kolozsvár, Zápolya-u. 4. Radó, Kellner és Pollák.

A fényképek megtekinthetők kiadóhivatalunkban (VII., Sip-u. 12. II. 39.) 9 és 2 óra között. (Az egyik fénykép női arckép, a második kisgyermeké, a harmadik nagyobb fiúé.)

KI TUD FIAMRÓL,

Engel Zoltánról,

aki szül. 1912-ben Ermahályfalván, anyja neve: Glieck Sarolta. 1942-ben menőri 101/27 százzal vitték Ukrajnába. Utolsó hír szerint 1943-ban Dornbáun volt. Aki valamit tud róla, nagyon kérem, értesítse öze egy édesanyját. Költségeket megtérítem. Cím: özv. Engel Mendelné, Budapest, VIII., Práter-utca 65. I. emelet 9.

KERESEM

Neumann Dezső

volt budapesti vállalati igazgató, sz. 1888, kit 1944 okt. 20-án Géza-u. 1. alatti lakásából a nyilasok Isaszeg, Urgapustára elvitték. Utolsó nyom Komárom. Szives értesítést kér Neumann Zsigmond, Somogyi Béla-ut 3/a.

Harkáról hazatért bajtársak figyelmébe!

Felkérünk minden bajtársat és bajtársnőt, hogy a tárgy fontosságára való tekintettel, naggyűlésünkön, I. hó 7-én este 7 órakor a volt Termáus-küvéházban (Teréz-körút 52.), százzadszámommal, való tekintet nélkül okvetlen megjelenni sziveskedjenek.

Silberstein-Ötvös Adolf

halálának századik évfordulójára

Irta: SZILÁGYI GÉZA

SILBERSTEIN-ÖTVÖS ADOLF az én flatalságomban, félszázaddal ezelőtt, ugynevezett kritikus-fejedelem volt, a német-nyelvű, de magyar szellemű, nemcsak itthon, hanem messze külföldön is nagysúlyú *Pester Lloyd*-nak vezető műbírája, esztétikai, irodalmi, színházi kérdésekben megrendíthetetlen tekintélyű orákulum, akinek messzehangzó szavára mindenki figyelt, s akinek véleménye, mert sok bíráló kortársát modernségben megelőzve csak véleményét, bár mindig megokolt véleményét mondott, nem pedig diktatóri ítéletet — fellebbezhetetlen volt.

Írói és színészi pályákat elhárított, nagyságokat leteremtett és álnagyságokat leterített. Ha könnyű jelent meg, ha szindarab került bemutatásra, a könyv írója és kiadója, a szindarab szerzője, a szereplő színészek és a színigazgató, az egész írói és művészi társadalom, rajtuk túl pedig a közönség elitjének képviselői valóságos izgatottan jöttek, mit szót majd hozzá Silberstein-Ötvös Adolf.

Ha irodalmi és színházi legfelső bíróságot képzelünk el, amelynek tagjai a kritika tizenhárompróbas vezérei, ennek az imaginárius ítélőszéknek kétszázötvenöt a Pester Lloyd doktora, tréfásan „fődoktora” volna egyik elnöke.

Valamikor régen a kisdiákokban nem jövődöntő újságkritikust, hanem tudósírókat láttak tanárai és diáktársai egyaránt. A piaristák hírneves pesti gimnáziumának volt jeles diákja, akit hódolóan vállaltak és vallottak példaadó mintaképnek olyan baráti kollégái is, akik később a magyar közélet kitűnőseivé lettek, mint például Heinrich Gustáv, Hevesi Lajos, Toldy István, Tarnai János, Berceik Árpád. Életének ebben a kezdeti korszakában minden modernség későbbi élénk méltánylóját és buzditó méltatóját elsősorban a klasszikus ókor vonta bővíletébe. A görög és a latin nyelv szinte anyanyelvévé hasonult. A régi Athénben és Rómában otthon volt, mintha sok évezreddel ezelőtt ott született volna, a görög és latin irodalomnak utvesztőjében, serdülő korát meghazudtoló jártassággal tájékozódott. A tudós piaristák szinte esodagyerekszámba vették a pesti zsidóit. Silberstein Adolf, az Ötvös ikernevet akkorlajt még nem használta, a gimnázium elvégzése után alig tudta csillapítani már-már féktelenné szilajodott tudásvágyát. Ugynevezett kenyérkereseti pályát még nem választotta. Egyre szomjazott csak: tudásra, men-nél több, sokrétű, alapos tudásra. A pesti egyetem nem volt elég nemes ambiciójának

Külföldre kívánczolt, a németországi nagy egyetemekre, a mult század hatvanas éveiben mindenfajta tudomány nemzetközileg fémjelzett, világzárta elismert fellegráiriba. Anyfelől csábította mindenfajta tudomány, hogy nem birt vélasztani gyönyörű szellemet szerelmei között, mámorosan tá-molygott egyik egyetemről a másikra, az egyik fakultást könnyen felesterelte a másikkal, hol az egyik, hol a másik professzor lábainál ült rajongva is, kritizálva is. 17 éves korától 21 éves koráig Lipcsében, Berlinben, Heidelbergában szélesen kitért agyát — a legnagyobb befogadóképességű agyvelők egyike volt — szinte túltáplálta a legkülönbözőbb ismeretekkel: filozófiával és ennek történelmével, jogbölcselettel, orvostannal, közgazdasággal, világtörténelemmel, büntetőjoggal, esztétikával, műtörténettel, nyelvészettel, még a szanszkrit sem maradt számára hozzáférhetetlen. Polihisztornak mondhatták volna, sokan, némi tulzással mindentudónak mert kora műveltségének legveleje és legjava együtt tárolódott hatalmas koponyájában, de nem értéktelenül zavaros összevisszaságban, hanem gondos rendszerességgel elraklározva és elképesztő emlékezőtehetség segítségével bármikor felhasználhatóan.

1871-BEN a szellemi Don Juan, aki már 21 éves korában a tudományok nemcsak ismert országutjait, hanem rejteit mellékösvényeit is mind bejárta, forma szerint befejezte gyönyörűen kalandozó és páratlanul gyümölcsöző tanuló éveit. Bölcsészdoktori vizsgát tett a lipcsei egyetemen. Akik figyelemmel kísérték és már sokan voltak ilyenek, azt várták, hogy az egyetemi tanárságot választja végcéljának, annál is inkább, mert első önálló könyve után, amelyben *Arisztotelesz katharizis-elméletét boncolgatta*, a lipcsei egyetem már ott akarta marasztalni magán tanárának a 22 éves ifjut.

Silberstein azonban, pártfogóiban holmi esalódlást kelte, kitért a csábítás elől és tanárának élénk sajnálkozására „csak” hírlapíró lett. „Ha már tanításról van szó, — írta ekkor egy pesti rokonának, — nem diákokat akarok tanítani, hanem egy egész országot.” Ez nem a nagyzás kérdő szava volt, hanem a legjogosabb önzéret hangja, mert Magyarországon, de másutt is, eddig kevés hírlapíró akad, aki akkora szellemi poggyszál oly dus ismeretekkel felvértezve lépett pályájára, mint ő.

De az egyetemes tudáson felül ritka mértékben megvolt benne az egyéni tudás közkincs-

csé tételnek leküzdhetetlen vágya és fényes képessége, amely erős kritikai érzékével és a korabeli legmagasabb színvonalon álló elegáns német stílussal párosulva, előkelő német napilapok és folyóiratok kedvelt és megbecsült munkatársává tette. 25 éves korában cikkei, tárcái, tanulmányai Németországban már ismertté és elismertté rangosították nevét, amide rajta is bevált a klasszikus közmondás: senki sem próféta hazájában.

Amikor 1870-ben visszatért Magyarországra, legelőször és legalulról kellett kezdenie mindent. Néhány évre vidékre is szorult, majd szülővárosában, Budapesten, az akkor még nagyközönségű német lapoknál próbált mint vezetőrekl. és tárcáíró elhelyezkedni. Nyolc évig tartott, míg végre 1880-ban révért, Falk Miksa, a Pester Lloyd líres, éles szemű főszerkesztője, rábízta lapja irodalmi és színházi rovatának vezetését. Silberstein végre méltó helyre került, amelyet 1899-ben bekövetkezett korai haláláig, — 54 éves sem lett — egyre növekvő tekintéllyel töltött be.

KÉTSÉGTELLEN, hogy a magyar nyelvben nem járta külföld két évtizeden át jórészt Silberstein-Ötvös Adolfnak minden magyar szellemi értéket számontartó és a fogyatékosok ellátgatása nélkül melegen méltató tárcáiból tudta meg, hogy a szellemi élet terén mi történik Magyarországon.

Silberstein tudatában volt annak, hogy nemcsak itthon olvassák, hanem külföldön is, ahol bíznak benne és hisznek neki. Lelkiismeretes tolmács volt, merő jóindulat vezette tollát, sohasem felejtette el, hogy amikor magyar tudományt, irodalmat, művészetet ismertet, a hazai nyelv édes bőrtőnében, de mégiscsak szűk bőrtőnébe zárt szellemi Magyarországnak tág kaput nyit Nyugat felé.

E nehéz feladatnak sohasem panaszkodott súlyát, mert nagy felelősséggel járó, de gyönyörűséges hivatásnak érezte munkáját. Maga is el nem fordítva, hanem a szépségeket lelkiismeretesen és lelkesen kidomborítva fordító tolmácsa volt pl. Jókainak, Mikszáthnak, Bartók Lajosnak, Tömörkényi Istvánnak és sok másnak.

Nem volt magáért a harcért öncélúan vagdalkozó természet, de ideáljaiért kitartó türelemmel, szeretettelgi sugalt meggyőzőnkarással tudott küzdeni, mindig emberségesen. Tárcáiban gyakran bátran kiállt el nem ismert zsidó költők és írók igazáért, vállalva a „zsidó szolidaritás” gyűlölködve hangoztalt vádját is.

Olyan szelíden tanított, hogy észre sem vették, de talán ép-

pen ezért, sokat és sokan tanultak tőle. Maga is holtig tanult és művelődött, mert a mindentudás vágya, amely végigviharzott ifjúságán, férfikorában sem csitult el örökké szomjas lelkében. Termékeny író volt, aki nagy gonddal, verejték nélkül alkotott. A Pester Lloydban német, a Fővárosi Lapokban, a Magyar Szalonban, a Hétben, az Ország-Világban magyar nyelven tette közzé könnyed és mégis tartalmas, nagyképűségeit kerülő és mégis mély tárcáit. Gondolatainak bősége sohasem nehezítette meg virtuóz kifejezőkészségét. Bőkezűen adakozó író volt, gazdagságából merített és sohasem takarékoskodott önmagával.

A FILOZÓFUSOK közül szívéhez nőtt *Arisztotelesz*, akinek két önálló munkáját is szentelte. Szép hegedűszóban könnyítette cisekélyesítés nélkül hozzáférhetővé a bölcseletet: egy nőhöz intézett filozófiai leveleiben, amelyeket nagy nyelvtudásunk, *Simonyi Zsigmond*, méltóknak talált arra, hogy a német eredetiből ömaga fordítsa magyarra.

Sokat foglalkoztatta ezt a szeretetreméltó férfit a *szerelem problémája*. Mint *Ovidius* kései, de nem méltatlan utódja, megírta *A szerelem sztratégiáját*, a női lélek mélyeséges ismeretével. *A természet bibliája* című dinamikus könyvében, amelyet *Bradlaugh*, a híres szabadgondolkodó angol politikus éppen forradalmi irányzata miatt fordított angolra, a helvénus évek végén még megdöbbentően bátor szemmel nézte a két nemnek egymáshoz való viszonyát is. Magyarul is, németül is megjelent a nyolcvanas évek közepén *Egy pesti Don Juan* című regénye, melynek akkortájt vakmerő lélek-elemzése mellett, hogy úgy mondjam, határozottan *pestics szaga is van*. Egy különleges magyar esztétika megteremtésére irányuló kísérlete, amely hét kötetben halála előtt összegyűjtött munkáinak sorában látott napvilágot, még ma is jórészt figyelemreméltóan tanulmányos. *Dramaturgiai dolgozatai*, a nem tolmács tanításnak finomművi példái, megérdemelnék, hogy ma is forgassa mindenki, akinek színházzal van dolga, színpadhoz köze.

Munkáit elfeledhették, különbelekkel is osztóznak ebben a tipikus magyar sorban, de ma, írójuk születése után száz, halála után negyvenkét évvel sem avultak el, még mindig frissek, mert váltig termékenynek megmaradt agyból kinlódás nélkül születtek.

MIG ÉLT, írók, szerzők, színészek, különösen színésznők, valamint egyéb művészek büszgön kötüludvarolták a fővároszertie ismert és népszerű, jellegzetesen különleges „doktor urat”, akinek éleselméjűségét és enciklopédikus tudását csak jósága volt nagyobb, aki pazárlóan osztotta az elismerést, sok magyar művészt indított külföldre a siter útjára és a gáncs

Keserü piluláit is lépesmészbe ágyazta bele. Amikor eltemették, Jóformán senki sem jelent meg azok közül, akiknek pályáját legönzellemből egyengette évlizedeken át. (Jászai Mari, a legnagyobb magyar tragika, aki ott zokogott a sírnál, ebben is nemis kivétel volt.) Silberstein-Otvös Adolf, aki mindent meg tudott okolni, ha még szólni tudott volna, bölcs elnézéssel bizonyára ezt mondja:

— Ugy kellett nekem, miért haltam meg januárban, télvíz idején, amikor oly könnyen meg lehet hűlni a temetőben?
És megértően mosolygott volna.

Gyenes Gitta kiállítása

A Fészek Klub egyik termében kiállítást rendez Gyenes Gitta, aki már régen nem lépett nagyobb alkotás-sorozattal a közönség elé. Most sincs valami tulságosan kedvező „légkör” művészek számára. A pénzühány ugyszólván megfosztja a festőket és szobrászokat az eladás minden lehetőségétől. A napi problémák állandó feszültsége pedig kedvezőtlenül hat egy művészeti közvélemény kialakulására. Aki ma kiállít, az hátor művész; olyanvalaki, akit nem érdekel üzlettelenség és kulturaközöny, mert azt akarja, hogy „látva lássák”.

Gyenes Gitta azok közé tartozik, akik szüntelenül fejlődnek. Olyan evolúción ment keresztül ez a tehetséges művésznő, hogy mai képei alapján szinte meg sem lehet ismerni a régi képeit és a régi képei nyomán senkisésem következtelhetne a mai alkotásaira. Egyébként is sokoldalú, mert egyforma bizottsággal és kedvvel dolgozik olajjal, pasztellal, vagy szénrel. Vannak képei, amelyek finom színjátékokkal hatnak. És vannak képei, amelyek zord egyszerűségükkel „fogják meg” a nézőt. Ezek scrábba tartoznak kordokumentumot jelentő grafikáit.

Erdemes a mai rohanó élet közepette is egy negyedórásra elhámáskodni Gyenes Gitta képeinek világában.

HAZATÉRŐ DEPORTÁLTAKI KI TUD

Dr. Szász Lajos orvosról

1944 nov. elején elhurcolták a Gödöllő melletti Fiora-majorból, ahol sáncmunkán volt sok orvosfarsával. Ertesítést kór később esett felesége. Cím: dr. Sándor László, orvos, Bp., X., Füzér-u. 6. Telefon: 383-166 vagy Krasznai házigondnok, Ipoly-utca 16.

Felhívás! Ágfalvaiak!

Felkérjük az Ágfalván eltemelt mártírok hozzátartozóit, valamint az Ágfalváról hazakerült bajtársakat, hogy az exhumálás végleges és gyors elintézése céljából november 10-én, vasárnap d. e. 10 órakor a Musz iródtán, Bajcsy Zsolt-utca 5. felületén megjelenni sziveskedjenek.

Munkaszolgálatosok Országos Szervezete

Emléket állítunk...

Irta: dr. Lengyel László (Miskolc)

Őszi hervadásban, fájó könnyhullásban terül szét a bánat a siremlék körül, 37 zsidó mártír sírhantja felett — a hejőcsabai zsidó temetőben. Esdeklő fohász emelkedik a kéklő magasságba, — nyugalmukért, emlékküért és az örök kérdés ostromolja az eget, a felszakadó fájdalom szárnyán: miért?

Miért a vér, a gyermekek, asszonyok gyilkos kezektől kiöntött ártatlan vére, — miért? Könnyes szemek riadt tekintete furódik elérhetetlen világ tájak felé, — gyászoló szívek, riadozó lelkek övéik ismeretlen sírját keresik messzi idegenben.

Itt férfi áll fekete ruhában a márvány boltozat körül. Feleségük, gyermekük teteme a sírhantban pihen. De azok a százak, akik ennek az órának megrázó gyászat adják, — övéiket keresik. Apját, anyát, gyermekeket, férjét, feleséget. Csecsemőt és öregét. Felmedállozott hősokeket és reszkető rokkantakat. Azokat, akiket vagonokba gyömöszölve elhurcoltak és akikkel a földön többé nem lesz viszontlátás.

Mert a százak és százak, akik itt állanak a hervadó őszben, a hejőcsabai néma temetőben, mind egytől-egyig, gyászoló magányban magukra maradtak. És amikor az avató szónokok, tetemre hívó, számonkérő, bünt és bünhődést hirdető felindult szavát hallgatják, mind-mind kedvesei arcát látja, — mind-mind az övéi emléket siratja.

Meg van írva az igazság honában, hogy a tűz, a láng, a szíjtűk, fellohog, nem keresi ki az üldözőt és ki az üldözött, ki az, aki már ég és ki a gyújtogató, kié a templom és kié a temető. Csak terjed, csak terül, tüzes pernyéjével felgyújtja a határt, az erdőt, az emberek hajlékát és mindent megemészti, ami utjába kerül.

És most már... alig van ház, ahol halott ne lenne, alig van hajlék, ahol az öldöklés ne ülné halottl torát. Elhamvadt számtalan gyújtogató is, az ártatlannak szánt gyűlölet tüzes kemencéjében. Ott gunyaszt már némán sok gyilkos is, ahol áldozata pihen, hamvadó testük ott porlad már a süppedő ismeretlen sírokban, egyforma némaságban, — mint amilyen egyforma fájdalomban születtek.

És amelyik még földi utakon jár, kíséri, marja a rágó bűntudat. Megreszket, ha zördül az ablak a fagyos éjszakában. A bűn és bünhődés örök igazsága, — sötétlő árnya kíséri.

A hejőcsabai zsidó temetőben még egy emléket avattak. Is-

Kötőde

szemléltetés, javítások, átalakítások, méret szerinti rendelések. OPPMANN, Síp-utca 6. (Szombaton zárva.)

meretlen orosz hős sírja fölé emelt márványból-betonból időtálló emlékkövet, hősokeknak kijáró áldozattal a fájó kegyelet. Egyazon kezek építették, egyazon gyászolók siratták. Örök mementő, örök emlékezés.

Nem tudjuk, ki voltál, — melyik templomban imádtad az Urat. Volt-e gyermeked, volt-e feleséged? Vagy csak anyád, apád, testvéred, szerelmesed van, akik még mindig várnak és siratnak. De azt tudjuk, hogy egy voltál a százezrek közül, aki mérhetetlen messzeségből elindultál, hogy kiűzd a világból a gyilkosok serejét, hogy fegyverrel a kezében hajszaold magad előtt a sáttánok ivadókat, akik gögös önhittségben elzárkóztak a fény világát, akik dolgozó hazád földjén elhamvasztották, nemzedéked verejtékes munkával felépített javait. Egy voltál a hősoke közül, aki kiűztél a fegyvert a gyilkosok kezéből, akik ártatlanok vérével molesztálták be nemzetük becsületét, — akik falvak, városok asszonyait, gyermekeit

gyilkolták le hazád földjén is, ha valaki nekik ellenszegült.

Ők a vérszomjas fenevadak, ártatlanokat gyilkoltak. A Te fegyvered őket, a gyilkosokat üldözte. Egy voltál azok közül, akiknek meg kellett halni, hogy mi élhessünk. Mert a Te halálod és sok-sok hős bajtársad halála váltotta meg a maradék élőket, hogy lángzáporból, tüzesöböl, — örvénylő gyűlölet tengeréből, a csodatevészek örök bizonyosságul megmaradjanak.

Égbekiáltó fájdalomunkat csodálatos erejével enyhíti a múltó idő. A barázdákat, miket arcunkra vágott a bánat, eltakarjuk gyűlöletünk kárörvendő nézése elől, akiknek még mindig nem volt elég a tengernyi szenvedés.

Gyógyulni akarunk, mert életre parancsolt a végzet. Lélekességet keresünk az igaz emberekkel, de a vétkesek büntét nem tudjuk és nem akarjuk elfelejtetni.

Elmulik az élet, amint lehull a fáról a hervadó levél. De vádolnak a kövek, vádló a sírató imánk, amely kísérfje lerombolt életünknek. Jiszgádál... jiszgádál...

A hejőcsabai kettős emlékmű leleplezése

A Miskolc közelében levő Gadó-tanyán a Gestapo príbékkel által galádul legyilkolt 37 hittelvív siremlékét október 27-én, vasárnap, kegyeletos ünnepegsz keretében avatták fel a Miskolc mellett hejőcsabai zsidótemetőben. Ugyanekkor leplezték le egy ismeretlen orosz katonai siremlékét is, amely előtt dr. Löwy Sándor hitközségi elnök mondott orosz és magyar nyelvű beszédet.

A két kőtábla alaku emlékkövet katonai és rendőrdíszszázad vette körül. Az avatáson megjelentek az orosz parancsnokság, a honvédség, a rendőrség, a pártok és az ipartestület képviselői. A kormányt Oszip István főispán képviselte. Részt vett az avatáson Páló Károly, a miskolci Nemzeti Bizottság elnöke, Szuman József ipartestületi elnök és dr. Ágoston Pál népfőügyész is.

Süszmann Alfréd hitközségi elnök beszédében megrázó szavakkal ismertette azokat a szörnyű borzalmakat, amelyekkel az itt eltemett mártírokat a vérszomjas príbék kivégezték. Ezek a sírok s a többi mártírok sírjai szolgáljanak örök emlékeztül s végül hangsúlyozta, hogy e sírok mellett sem gondolnak a bosszura. Mi békét, békességet akarunk és követelünk.

Duschinszky Jenő őrnagyfőrabbi avatóbeszédében a többi között a következőket mondtotta: „Az összes színeket magában foglaló szívárvány jelképe az emberiség békéjének, a teremtő munka egyetlen lehetőségének. Színre, fajra, vallásra,

osztályra, nemzetiségre való tekintet nélkül kell összefognia minden embernek, nehogy a gyűlölet szennyes hullámai ismét vizözönt zudithassanak a sokat szenvedett emberiségre. A németek az aushwizi, majdaneki táborokra ráírták a munka becsületének örök megcsufolásaként: „Arbeit macht frei”, de ezek a sírok, a kihasznál és galádul legyilkolt iparosok, munkásemberek és családtagok sírjai mutatják, mint becsültékék a munkát és mi várt volna Európára, ha a náci fenevadak kezéből ki nem ütük a gyermekpusztító fegyvereket.

Oszip István főispán a kormány és a törvényhatóság nevében vette át az emlékművet és ígérte annak kegyeletben való megőrzését. Filó Károly MA elnök a humanizmus ellenségeiről és az egyetértés szükségességéről beszélt. Szuman József, az ipartestület elnöke az iparos kartársaktól bucsuzott, dr. Ágoston Pál népfőügyész, miskolci Musz elnök a Muszok együttérzését tolmácsolta, majd dr. Nagyiványi Zoltán író a sajtó, a történelem, az uri Magyarország nevében kért bocsánatot a mártiroktól.

Fischer József budapesti orthodox főkátor énekelte el még az El mólé rachamim-ot, majd az orosz és magyar városparancsnokok elléptek a miskolci Muszok arcvonala előtt s az avatási ünnepély véget ért.

Székely Emil ékszerész 26
brillánsok, ékszerek, aranyat, ezüstöt
és a legdrágábbakat

Ballada egy atomhősről

Irta: Sós Endre

I.

A svájci *Weltwoché*-ban olvassuk, hogy néhány hét előtt majdnem katasztrófális robbanás történt a Los Alamos melletti atomkutató-telep laboratóriumában.

Az egyik atomkutató aszisztens gondatlanságból olyan *lánc-reakció* következhetett volna, amely az egész eddigi atommunka eredményeit megsemmisíti.

II.

Az utolsó pillanatban valaki rájött a közvetlenül fenyegető veszélyre. És nem habozott megfelelően cselekedni. Pedig tudta, hogy eselekvésének nagy ára van.

Ez az ár — a saját élete.

III.

Dr. Slotin — akinek a nevét ma egész Amerika ismeri és aki bekerült a tudomány örök hősei közé — két megoldás között választhatott.

Elrohanni, vagy beavatkozni?

Ha elrohan: vége az eddigi munka eredményének! Ha beavatkozik: vége az életének!

Sőt, azt is tudta, hogy a halálsugarak által okozott pusztulási folyamat a pokol összes kinjain viszi keresztül!

IV.

Dr. Slotin, az atomhős, nem szólt senkinek, hanem berohant abba a helyiségbe, ahol a két veszedelmes *matéria* érintkezett.

Megszüntette az érintkezést.

De közben, mint előre tudta, a halálsugarak hatókörébe került.

V.

Amikor már minden rendben volt és az atomkutató laboratóriumot senmi sem veszélyeztette, akkor elmondta az esetet néhány kollégájának, majd beült kis autójába és elindult a közeli kórház felé...

Persze, tudta, hogy legfeljebb kinjai némi enyhítésére törekedhetnek az orvosok. Mert *mentség* nincs.

VI.

Dr. Slotin előtt, miközben néhány napos halálusáját vitta a kórházi ágyon, végigvult egész élete.

Gyermekéveit egy lengyel gettóban töltötte. Szülei kis házáat cári pogromlovagok

gyújtották fel... *Éj idején menekült a család... Tél volt... Fagy... Szinte úgy kinezta a csipős hideg, mint most a sugarak okozta égő sebek.*

Azlan országról-országra vándoroltak... Aztak, éheztek... Apja meghalt, anyja meghalt... A kisfiu férjvé lett... *1936-ban éppen akkor érkezett Barcelonába, amikor megkezdődött a polgárháború.* Nem habozott, akkor sem habozott... Beállt az önkéntesek közé és harcolt, ameddig csak lehetett Franco ellen.

A második világháború kitörése Angliában érte... *Másnap már jelentkezett a RAF-ba, a királyi légi hadercőbe... Rövidlátása miatt nem lehetett pilóta... De dolgozhatott másutt: a repülési módokat tökéletesítő laboratóriumokban.*

A világgégés után Amerikába ment... *A kitérő fizikus egyik előkészítője volt a legutóbbi tengeri atombombakísérleteknek is.*

VII.

De *dr. Slotin* nemesak a multját élte át újból a kórházi ágyon, amelynek vergődő hősről oldalas riportokat közöltek a lepedőnagyságu amerikai lapok.

Mást is tett. Még kinos haldoklásában is hasznára akart lenni az emberiségnek. *Amikor eszméletnél volt, hallatlan precizitással diktálta be az orvosoknak kórtűneteit.*

Valósággal kísérleti nyúl volt. De ez a kísérleti nyúl tollba mondta a szenvedéseit.

VIII.

Dr. Slotin-on kívül nem volt még ember, aki beszámolt volna az atomsugarak emberre gyakorolt hatásáról.

IX.

Néhány napos szenvedés után elköltözött erről a földről, amelyen voltaképpen mindig szenvedett. Gyermekkorának pogrom-élményeitől Los Alamos halálsugaraig.

Temetése szinte úgy zajlott le, mintha az Egyesült Államok egyik nemzeti hőst ki-sérték volna utolsó útjára.

Nemzeti hős? ... Dr. Slotin több volt. Az emberiség hőse.

X.

Bizonyos, hogy *dr. Slotin* nem azért mentette meg az atomkutató laboratóriumot a

megsemmisüléstől és nem azért áldozta fel életét, hogy az atomerőt emberek elpusztítására használják fel, hanem azért lett a tudomány már-

tirja, mert az atomerőt a kultura és a civilizáció új lendületét várta.

Nem a halálért, hanem az életért halt meg...

Ujnépi Elek Géza Tel-Aviv városára hagyta vagyonát

A napokban került nyilvánosságra Nagykanizsán *Ujnépi Elek* Gézának a végrendelete. A végrendelet nyilvánosságra hozatalát az tette időszertűvé, hogy hiteles tanuvalomások hangzottak el, amelyek minden kétséget kizáróan bizonyították, hogy *Ujnépi Elek* Géza és feleségét 1944 nyarán *Auschwitzban* elgáztolták. *Ujnépi Elek* Géza a magyar nemességet *Ferenc Józseftől* kapta és a dunántúli közvélemény előtt úgy szerepelt, mint az asszimilációs zsidónak a legfőképzetesebb megtestesítője. A társadalmi és gazdasági életben jelentős szerepet játszott övliedeken keresztül. A zsidótörvények hatása alatt visszavonult a közéleti szerepléstől. Amikor tudomást szerzett arról, hogy a keretlegények *Ukrajnában* a szó legzorosabb értelmében puskávalussal agyonverték egyetlen fiát, *Ujnépi Elek* Pál doktort, régi végrendeletét megsemmisítette és új végrendeletet készített, amelyben úgy rendelkezett, hogy halála után „mindennemű ingatlan vagy ingó vagyonuk (t. i. feleségének, *Kelenföldi Lóti Marie Desirének* is) hősi halált halt egyetlen gyermekünk: *Ujnépi Elek* Pál dr. emlékeztére *Tel-Aviv* (*Palesztina*) városában felállítandó kórház létesítésére fordítassék. Ezen cél elérésének érdekében elrendeljük, hogy mindkettőnk halála után összes vagyonunk, úgy *Magyarországon*, mint *Wienben*, készpénzzé tétessék. Az ehhez szükséges teendők ellátásával *Magyarországon* a *Pesti Izraelita Hitközség* mindenkori elnökét, *Wienben* pedig a vagyonunk fekvése szerint illetékes *Izraelita Hitközség* mindenkori elnökét bízzuk meg. Nagyon kérjük nevezett hitközségek elnökét, illetve vezetőit, hogy ezen teendők ellátásáért díjazás felszámításától az elerendő célra való tekintettel, eltekinteni sziveskedjenek.“

„A vagyonunk ellenértéképpen befolyandó készpénz annak befolyása után ... nyomban átadandó *Tel-Aviv* (*Palesztina*) város Polgármes-

terének, illetve ezen város közigazgatási vezetőjének, aki köteles ezen összegből *Palesztinában* hasznalható gazdálkodásra alkalmas földterületet vásárolni. Az így vendő ingatlanok a hősi halált halt egyetlen gyermekünk, *Ujnépi Elek* Pál dr. emlékeztére nevezett, a *Tel-Aviv* polgármester, illetve ezen város közigazgatásának vezetője által létesítendő alapítvány tulajdonát fogják képezni. Amint ezen alapítványi vagyon hasznából olyan összeg folyik be, hogy legalább tízenötágas kórház felállítható, az alapítvány köteles ezen kórházat *Tel-Avivban* felállítani. Ezen kórház az izraelita felkezelhez tartozó betegek ápolására használandó fel, de a jelentkező ápolásra szorultak közül feltétlenül előnyben részesítendők azon izraelita felkezelő betegek, akik *Magyarországról*, vagy a volt *ausztriai köztársaság területéről* kerültek vagy kerülnek *Palesztinába*. Az alapítvány részére veendő gazdálkodásra alkalmas ingatlanok is első sorban a *Magyarország*, vagy pedig a volt *Ausztriai köztársaság területéről* *Palesztinába* kivándorló, vagy kivándorolt és gazdálkodással foglalkozni óhajtó izraelita hitfelekezeti egyének részére adandó bérbe.“

Abból a figyelemreméltó vagyonból, amelyre vonatkozólag *Ujnépi Elek* Géza így rendelkezett, a mai napig a következők teljesen jókarban találhatóak: két teljesen felszerelt szeszgyár, kb. 3 km kisvasut kocsikkal, traktorok, cséplőgépek, két kastély, felbecsülhetetlen értékű olajfestmények. Ezekon kívül pontos kimutatás van a különböző részvényekről is.

Illetékes körökben, mint értesülünk, megtették az első intézkedéseket abból a célból, hogy a végrendeletet a rendelkező utasításainak szellemében teljesítsék.

GERVAI SÁNBOR

BENTLAKÁSSAL, bármilyen ALLÁST VÁLLAL Intelligens, jól fizető, gyermekszerező. Idősebb lakótelep Címe: úv. Forrács Leány VII., Dohány-utca 82. Várda.

Hirek oroszországi munkaszolgálatosokról

Barzsumban (Kaukázus) tartózkodók névjegyzéke:

Beck Béla, Szedres, 46 éves, háziakkereskedő.	Müller Iván, Tolna, 48 éves, szabó.
Beeger László, Makó, 23 éves, tisztviselő.	Spitzer László, Tolnatamási, 47 éves, mészáros.
Bülfőp Endre, Sárbogárd, 45 éves, pénzügyőr.	Strasser Jenő, Szekszárd, 48 éves, fuvaros.
Goldschmied, Kapuvár, 38 éves, mészáros.	Vértesi László, Szekszárd, 46 éves, kereskedő.
Lichtner János, Buják, 23 éves.	Wolf Pál, Bonyhád, 45 éves, gyári munkás.

Kiebben 3. lágerben maradtak névjegyzéke:

Arustein Tibor, Bpest, Nürnberg-u. 22., 30 éves.	Dr. Mauthner György, Szarvas, 32 éves, ügyvéd.
Bukker Jenő, Bpest, Lajos-u. 173., 32 éves.	Simon Jenő, Szinérváralja, villanyszerelő, 32 éves.
Haba Miklós, Bpest, Csengetes-u. 65., 38 éves.	Weinberger Rezső, Bpest, Balázs-u. 76., kereskedősegéd.
Kolb Ernő, Szatmárnémeti, kereskedő, 32 éves.	

Kazakastán körzetben maradtak névjegyzéke:

Bein Ede, Sátorlajuhely.	Markovics Ignác, Budapest, szücs.
Beitsch József, Hajdunánás.	Schweitzer Alfréd, Budapest, Fillerés áruház, Ungár Sándor sógora.
Diek Bernál, Tiszatolcsva.	
Sáver Tamás, Bpest, Rio szálloda tulajdonosa.	

Kiebben 62/16. lágerben tartózkodók névjegyzéke:

Beeun István, Dunaföldvár.	Résler Dezső, Nagykároly.
Göblöcsan Gábor, Miskolc.	Dr. Rochlitz Károly, Bpest, Alsóerdősor-u. 22.
Rabinovits Imre, Bpest, Baross-u. 110.	Rosenberg Miklós, Bpest, Dohány-u. 30/b.
Reiner György, Bpest, Eötvös-u. 33.	Sáfr László, Budapest.

Kirovban, 307/8. lágerben tartózkodók névjegyzéke:

Friedmann Endre, Buj.	Porgess Vilmos, Kunszentmárton.
Grosinger Károly, Miskolc, ruhakereskedő.	Reisz Ervin, Budapest, tisztviselő.
Klein Gábor, Budapest, kb. 26 éves, tisztviselő.	Spahl Lajos, kb. 30 éves.
Lipsztein László, Jászkarajenő.	Spitzer József, Ujkécske.
Dr. Oblath Gábor, Budapest, gazdatiszt.	Wetner Gyula, Jászkarajenő.

Oroszország különböző lágerelben tartózkodók névjegyzéke:

Adler Imre, Budapest, Tátra-utca (nős), 101/5. lágerben.	Geiger István, Budapest, Margit-körút 12., 32 éves, Focsaniban.
Burg Tibor, Debrecen, apja fényképész, Uralban.	Grosz Jenő, Ungvár, 32 éves, kereskedő, Jelabuga, 97.
Kálf Pál, Eger, pék.	Keiner Jenő, Debrecen—Budapest, 30 éves, bőrkereskedő, Modrovinia körzet, 58/3. láger.
Dr. Kardos Ernő, Budapest, Szent István-körút 3., Kazánban.	Amster, Budapest, 35 éves, műszerész, Jelabuga, 97.
Germann Dezső, Budapest, 10/5. körzetben.	Vögyi Tibor, Budapest, Práter-u., 31 éves, tanár, Focsaniban.
Bajna Jenő, Budapest, szlepp-tér, 101/5. körzetben.	
Bekkenfeld Salamon, Tiszasziget, 101/3. körzetben.	

A Magyarországi Zsidó Deportáltakat Gondozó Országos Bizottság információs osztálya (Budapest, Bethlen-tér 2.) közlése szerint fentiek jól vannak, egészségesek.

Arany János
Nyulbört
Pázmány
Nyersbört

HERSCH JENŐ
legmagasabb árban vásárol
Somogyi Béla-ut 9.
Gumbach S.-u. 10.
Telefon: 427-682.

A XXII. cionista kongresszus választási eredményei Palesztinában

Tudvalevőleg a cionista élet legfontosabb eseménye, a Cionista Világkongresszus, sorrendre a XXII-ik, 1946 december 9-én Baselben ül össze első ízben a második világháború befejezése óta. Elképzelhetetlenül súlyos feladatok és körülmények között ülnek össze a világ minden részéről összesereglett delegátusok, kiknek legfőbbje szavazás útján szerele mandátumát, amelyet előbb azonban természetesen a Kongresszusi Biróságnak legalizálni kell.

Érthető kíváncsiság s egyben feszült érdeklődés kísérte a Palesztinában lezajlott választásokat, annál is inkább, mert sokan úgy vélték, hogy magában Palesztinában is döntő változások lesznek. Az 1939-iki választásokon tudvalevőleg a legtöbb szavazatot a Mapáj, a Szocialista Cionisták Pártja kapta, amelyből azonban a háború alatt egy csoport kivált, Achdut Haavodá néven új pártot alakított s igen erőteljes propagandával hirdette, hogy az „elagott” Mapájjal szemben övék a többség. Természetesen, a munkáspártok vetélkedését a többi pártok igyekeztek kihasználni s így nem is volt olyan alaptalan az elképzelés, amely nagyarányú változásokra gondolt. A napokban megérkezett választási eredmény azonban megmutatta, hogy a szervezett munkásság pillanatra sem tántorodott el pártjától s megmutatta egyben azt is, hogy az a politika, amit a párt vezet, Ben Gurion, a letartóztatásban lévő Mose Shortock és a többiek

folytatnak, a palesztinai választók többségének akaratát jelenteli.

A szavazások eredménye ugyanis a következő: Mapáj, Szocialista Cionisták Pártja 74.000 (az összes szavazatok 38 százaléka), somér 23.000, achdut Haavodá 22.000, mitraclit 24.000, a különböző klacionisták 17.000, revizionisták 28.000, kisebb pártok 7000. Magában a szakszervezetben, a Hilstadrutban a Mapáj a szavazatok 03 százalékát kapta.

Az a munkáspárti többség, amely magában Palesztinában kialakult s a Mapáj többsége, azonban nem érvényesülhet teljes mértékben, minthogy az Északamerikai Egyesült Államokban élő zsidók klattöbbséget küldtek a kongresszusra s így a Szocialista Cionisták Pártja világvizonylatban a második párt lesz s nem az első, mint Erecben. Magyarországon tudvalevőleg megegyezés történt s nem tartottak választásokat, bizonyos belpolitikai érdekekre hivatkozva. A Szocialista Cionisták Pártja igen nagy áldozatot hozott, mert választás esetén nyilván ilt is a palesztinaihoz hasonló eredmény alakult ki. Ennek ellenére a magyarországi megegyezést nem lehet véglegesen tekinteni, mert — értesülésünk szerint — azt megtámadták s így a magyarországi mandátumok száma felett végső fokon a Kongresszusi Biróság fog dönteni. Annyi máris bizonyossá vehető, hogy a megegyezés alapját szolgáló 14 mandátumot lecsökkentik.

(DÉBÉ)

Felhívás a volt deportáltakhoz

Felhívjuk a volt deportáltakat, hogy mindazok neveit, akik a deportációban elhunytak, vagy életveszélyes körülmények (auschwitzi) balodlaira irányítás, stb.) között elűntek és minderről közvetlen meggyőződtek az „Országos Zsidó Segítő Bizottság” információs osztályán (Budapest, Bethlen-tér 2. I. 36.) bejelenteni sziveskedjenek.

A bejelentések — szombati vasárnap kivételével — reggel 8-tól fél 5 óráig tehetők. A vidékiek a bejelentéseket postán is megtehetik, az eset-

ben kérjük feltüntetni, hogy visszatérésük alkalmával annak idején a „DEGOB”-nál jelentkeztek-e.

A bejelentéshez szükséges az elhunyt, vagy életveszélyes körülmények között elűnt nevén kívül bővebb személyi adatait, az elhalálozás idejét és helyét közölni.

A volt deportáltak szives figyelmét felhívjuk arra, hogy bejelentésükkel nemcsak a közérdeknek tesznek eleget, hanem az elhunytak, illetve elűntek holtánnyilváníását is lehetővé teszik.

Weisz Mór
sültőde és cukrászda
Budapest, Dob-u. 22

Pékáruk, cukrásztermények, békébéli minőségben
Alkalmi rendelést vállal

Háziszőttest

az ismert, gyönyörű kivitelben ismő készit
Ehrenfeldné
Izabella-utca 07.

ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

BRIT TORPEDONASZADOK MEGMENTETTEK 1400 ZSIDÓT

A „San Dimitrio“ nevű 700 tonnás kis hajó, amely veszélyesen zsufolva volt Palesztinába igyekvő zsidókkal, közvellemül a haifai kikötő előtt oldalra fordult és süllyedni kezdett. Két angol torpedónaszád a süllyedő hajó segítségére sietett. Sikerült a hajó fedélzetén tartózkodó 1400 zsidót megmenteni. A zsidókat nyomokban továbbszállították Cyprus szigetére. A part mentén a zsidó lakosság tiltakozó tüntetéseket rendezett, mire a brit katonaság kivonult és táblákon figyelmeztette a tömeget: „Oszlojakat szíjjel, vagy tüze, lükt!”

PERLZWEIG CIKKE AZ ANTISZEMITIZMUSRÓL

A Linzben kiadásra kerülő „Jüdische Rundschau“ közli Perlzweignek, a Zsidó Világkongresszus egyik vezetőjének a nemzetközi antiszemitizmusról szóló cikkét.

„Az antiszemitizmus — írja Perlzweig — népszerű hatalom Európában. Sok helyen erősebb, mint a hitlerizmus születése előtt... A helyzet igen súlyos és attól tartok, hogy a világ zsidósága nincs tisztában komolyságával. Néhol viharos helyi jelenségek mutatkoznak és egyes területeken a gyilkolás foglalta el a politikai argumentumok helyét. Könnyelműség lenne tagadni, hogy a hitlerizmus propagandája nagy nyomokat hagyott mindenütt. Az Egyesült Nemzetek chartája csak távolabbi reményt jelent és e pillanatban kevés a közép- és kelet-európai zsidóságnak. A Charta egyelőre csak ígéreteket tartalmaz, amelyeket még be kell váltani.“

500 ZSIDÓ BEFOGADÁSA BOLIVIÁBA

Lucius Clay vezérőrnagy, Berlin amerikai zónájának parancsnoka közölte, hogy 500 zsidó hagyta el a német fővárost. Ezeket Belgiumba szállítják, ahonnan a zsidó világszervezetek segítségével Boliviába mehetnek.

Az amerikai tábornok szerint: egész Amerikába — Észak- és Dél-Amerikát belevéve — mindössze 3562 zsidó utazhatott a németországi amerikai zónából a felszabadulás óta.

6000 ZSIDÓ MARADT STETTINBEN

A stockholmi Via Suecia szerint: abból a 26.000 zsidóból, aki a Szovjetunió területéről tért vissza Lengyelországba és a németektől kiűritett Stettinben talált új elhelyezést, mindössze 6000 maradt a városban. Bizonyos lengyel körök ugyanis elkeserítették a zsidók jelzést.

250 MILLIÓ DOLLÁR ÉRTÉKŰ GAZDÁTLAN ÉKSZER A FRANCIA BANKBAN

Párisból jelentik, hogy 40 tonna ékszer hever gazdátlanul a Francia Bank páncélpincéiben. E 250 millió dollár értékű ékszer tulajdonosai tulajomórészben olyan zsidók, akik elpusztultak a német haláláborokban.

EGY POLGÁRMESTER, AKI NEM SZERETI A ZSIDÓKAT

A „Jüdische Rundschau“ beszámol arról az esetről, amely a Gmunden közelében lévő Gaisernben történt. A városka polgármestere felszólította az ottani felosztatott zsidókörház 35 volt betegét, hogy — mint „nemkívánatos idegenek“ — hagyják el a helységeket. Ezek a zsidók egyébként szabályszerű rendőrségi bejelentővel rendelkeztek és magánházakban lakást béreltek.

Gaisern polgármestere főképen azért kívánta a zsidók eltávolítását, mert azok istentiszteletet is tartottak és az istentisztelet állítólag „bántotta“ azt a nemzsidó háziuladonost, akinek épületében lezajlott.

A kis osztrák városka polgármesterének fenti lépéséhez nyilván nem kell kommentálni Bizonyos, hogy a polgármester — amint nem is lehet másképp — a három demokratikus osztrák kormányzópart valamelyikéhez tartozik!

GÖRING „ÜZLETEI“ ROTHSCHILDÉKKAL

A Wiener Zeitung több érdekes titkos aktát ismertet Göringnek Rothschild-dal kötött „üzleteiről.“ Ezekből a titkos iratokból kiderül, hogy Göring annakidején szabadlábba helyezte és külföldre engedte távozni Louis Rothschildot és Valentine Rothschildot, akik 40.000 fontot vihettek magukkal. Ez akkor körülbelül egymillió osztrák schillinget tett ki. Vizsont Rothschildék átadták a bécsi bankházukat, továbbá annak vállalatát és külföldi követeléseit a német államnak. Németország főleg az Amstelbank valutakészletére helyezett nagy súlyt.

Nagy összeget keresett ezen az üzleten Göring is. A Göringeknek jutott pénzeket és részvényeket Göringnének adták át.

A Göring-család tehát alkalmazkodott ahhoz a régi közmondáshoz, hogy — a pénznek nincs szaga.

PALESZTINÁBA MENTEK AZ ANDERS-HADSEREG ZSIDÓ KATONÁI

A Jüdische Rundschau közli, hogy a felosztatott Anders-hadsereg körülbelül 1000 zsidó katonája beutazási vizumot kapott Palesztinába.

ZSIDÓ ÖNVÉDELMI SZERVEZETEK LENGYELORSZÁGBAN.

A stockholmi Via Suecia beszámol arról, hogy a lengyel kormány — mivel több helyen illegális terrorbandák pogrom-cselekedeteket követtek el — engedélyt adott zsidó önvédelmi organizációk szervezésére.

Több zsidó katonatiszt kilépett a lengyel hadseregből, mivel a katonaság néhány helyen tétlenül szemlélte a kielcei és másutt történt atrocitásokat.

JELENET EGY NÉMETORSZÁGI ZSIDÓTÁBORBAN

A newyorki Egyetesi Élet most ideérkezett szeptember 13-i számában olvassuk az amerikai Erdélyi Zsidók Szervezetének egyik legutóbbi üléséről, hogy azon előadást tartott Chill rabbi, tábori őrnagy-lelkész, aki a következőket mesélte:

— Egy este megjelentem nemrégiben egy németországi zsidótáborban, hogy párezer zsidó férfi és nő előtt beszámolót tartssak az amerikai zsidók szimpátiájáról. Nem tudtam beszélni, mert kiállítások hangzottak innen is, onnan is.

„Minek jött ide közénk?! Nem kell nekünk az amerikai zsidók szimpátiáját! Nem kellene esomagjaik, se pénzüik!“ — Ilyeneket harsogtak felém az egyik oldalról.

„Nyolc éve, hogy itt rohadunk a náci koncentrációs táborában, először a náci alatt és most a „győztes“ amerikaiak alatt. Belegyek vagyunk, a férgek megesznek bennünket és mit csinálnak az amerikai zsidók? Miért nem tüntetnek az utcákon éjjel és nappal, miért nem rázzák fel az amerikai közvéleményt? Miért nem mennek ki bennünket a koncentrációs táborból?“ — Ezeket kiabálták a tábor másik oldaláról.

A rabbi bevallotta, hogy nem tudott ezekre a kérdésekre felelni, de úgy érzi, hogy módott kell találni Amerikában egy nagyobb országos akcióra, mert abban mindenki egyetért, hogy valamit tenni kell!

KIADÓ EGY ÖSSZKOMFORTOS KÉLSZOBÁS LAKRÉS

Üresen vagy bútorozva.
Cím: Paulaj Ede-utca 37. III. 1.

Papir, írószer,

üzleti könyvek, kartotékok, váltó, lejárat és alkalmazott nyilvántartási könyvek.

Weinberger és Fejérmé
VI., Deák-tér 6. (Anker-palota)

HASZNÁLT

nagy hajókoffert
utazókoffert és bőröndöket
vesztek és eladók

WEIL Népszínház-u. 26

Triton- mustár világhírű

Gyártja:

TIVOLI ÉRTEKESVÁR KFT.
Budapest, XIV., Ilka-utca 34.
Telefon: 121-153.

Átadó üzlet — üzem —
iroda-helyiségeket

FELLNER
közvetít

Szt. István-körút 30. sz.
Marx-térnél

A pontos, megbízható

„DAVA“ BOY-vállalat
mindent elintéz — (Éjjel-nappal)
Óráként 6 Ft

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Zongorák

Bösendorfer, Bechstein, Förster,
Stingl angol mechanikás zongorák,
pianinok olesón, részletre is.

Reissmann Gyula

zongoraszálon, VIII., Rákóczi-ut 47.

Engländer sütőde

ujjáépítve üzemben.
Sóletot, alkalmi
rendelést vállal

Szombaton zárva. Telefons
336-757. Karácsony Sándor-
utca 1. Teleki-tér sarok.

Villamos- berendezések készítése, karban- tartása, javítások SCHULHOF GYULA

hat eng.
rádió- és villanyszerelőmester.
VIII., Bérkocsis-utca 25/a.

„Az én ingem“

Az elmúlt napokban találkoztam egy rabbi-ismerősömmel, aki megjárta a deportálás országútjának minden szenvedését, ahonnan Isten segítségével, csodával határos módon érkezett haza, lakását felhagyva, kirabolva, kifosztva találta, nemrégiben igen súlyos betegségen esett keresztül, hősiessen viseli sorsát, néha szószékhez jut és ilyenkor prédikál híveinek az emberszeretetről, a Mindenható csodálatos hatalmáról, vallásunk szépségéről, az emberi gyarlóságról, szóval mindarról, amiről a jó pap hívő hallgatóinak szónokolni szokott.

Elbeszélgettem vele erről arról, a világ folyásáról, amikor észrevettem, hogy szép, új ing van rajta. Szóval lettem és dicsértem az inget, mire ő ezt válaszolta: „Ez az én ingem“. Eleinté csodálkoztam a válaszon, de azután megértettem. Eddig ő is — mint annyian mások — kölcsön-ingekben, adományozott ingekben járt és most, majd két évvel a felszabadulás után eljutott odáig, hogy saját pénzből, saját keresetéből vásárolhatott magának egy új inget, amiről végre büszkén mondhatja, hogy: „Az én ingem“. És hányan vagyunk ilyenek, kifosztottak, kiraboltak, akiknek egy saját ingük van, akik még ma is népkonyhán élünk és mégis megelégedettek vagyunk, bizva az eljövendő jobb időkben, amikor már nem lesz különösebb eset, nem lesz beszédtema, ha valakinek saját inge lesz és nem csajkából fogyasztja gyenge kalóriájú ebédjét, hanem tányérból, fehér asztal mellett jobb és tartalmasabb ételeket fog enni.

Szolgáljon ez a kis történet okulásul mindazok számára, akik még ma is azt hirdetik, hogy a „zsidók“ harácsolnak, feketéznek és toboznak a földi javakban. Talán ebből megértik, hogy vannak zsi-

dók, sajnos, nagyobb számban vagyunk ilyenek, akiknél ma még megemítésre méltó, jelentős esemény, ha egy más által még nem hordott és nem könyöradományként kapott, új inget mondhatnak a magukénak. XIX Lajos, francia király azt kívánta,

hogy minden alattvalójának, minden vasárnap egy tyúk főjön a fazekában. Én azt kívánom, hogy minden dolgozó ember, minden zsidó jérft a fehérneműváltásnál az ő ingét, a saját ingét vehesse fel.

(g. m.)

A Pesti Izr. Hitközség útján az alábbi jegyzékben felsoroltakat keresik külföldről

Jelentkezés VII., Sip-utca 12. I. 18. délelőtt 9—12.

743 Deutsch Márkusz Lipót, musz., Oroszország, keresi anyját, özv. Deutsch Lipótnét és feleségét utolsó címe volt Pongrác-ut 7. 717 Weizsmann Róbert, musz., Oroszország, keresi édesanyját, Weizsmann Lajosné, utolsó címe, Bpest, VIII., Lujza-u. 23. 1140 Waldner v. igazgató (Anker bizl.) keresi dr. Schwoner Benno, Los Angeles. 633 Weisz Ferencet és Amáliát keresi Friedrich Eisenberg, Chicago. 638 Kriescher Mária és családját keresi Milena Marie, Solingen. 647 Krausz Lilla, Istvánt és Zsigmondot keresi Elisabeth Cinner, Sao Paulo. 1190 Müller Lipót, sz. Wien 1938, keresi Beiu Jacob, Clarcus. 1191 Freud Sónánét, sz. 1927, keresi Prizant Hermann, Italia. 1192 Mandel Arnelot Warsaw, keresi dr. Mandel Henrik, Polska. 1193 Burg családot Stanislauból és Salamon Schweitzer, sz. 1916, keresi dr. Schindler I., Wroclaw. 1194 Gertraud Wechtert, sz. 1903, Wien, Neumann Lászlót, Bpest, keresi Käthe Eckstein Hamburg. 1195 Grossmann Náhán családját keresi Schwarz Márton, Cluj. 1196 Izrael Ernő B. hunyadi főrabbit keresi Izrael Julin, Cluj. 1197 Kallus Iguácot és nejét, Kallus Arturt keresi Kallus Andor, Németország. 1198 Izrael Schneecv, Rohatyna, keresi Ester Süs, Regensburg. 1199 Jazka Roth (Auschwitz), keresi R. Süsman, Krakov. 1200 Karl Mellert, sz. Altonburg, keresi Rosa Meller, London. 1201 Hacker Alfrédet, sz. 1878, keresi Neumann Dávid, Londonderry. 1202 Wolfenstein Károlyt és Róliát, sz. Szabadkán, 1918 keresi Wolfenstein Géza, Novi-Sad. 1203 Schmalkö Rosenblatot keresi Süsman Mendel, Románia.	1204 Leichtág Sándor, Emilt, Ármát és Ignácot, Goldschmidt Zsigmondot keresi Selig Goldmann, Krakow. 1205 Chajesu Iekovitz, Körösmező, 15—16 éves, keresi Lázár Ingber, New Jersey. 1206 Jakab Izidor, debreceni lakost keresi Strobel Helén, C. S. R. 1207 Salomon Hernert, szül. 1909, Polen, keresi Mrs. Herner, London. 1208 Hebermann Józsefet, sz. 1925, keresi Harry Kulawitz, Newyork. 1209 Sheines Sándort, Honát, Katót és Polatsk Margitot keresi Berta Teitelbaum, Cleveland. 1210 Zameck Ernestint, sz. Ehrenwald, keresi Béla Ehrenwald, Trenesén. 1211 Rechinitz Brigitte, Sonja, Friedrich, 14, 13, 12 éves gyermekeit keresi Ingeborg Margot Rechinitz, Leipzig, C. I. Humboldstr. 10. IV. 1. 1212 Malvina Petruschke, sz. Klein és férjét keresi Alfre Schapira, Bari. 1213 Ella Elsass és dr. Arthur Elsass keresi Loite Geller, Berlin. 1215 Ernst Deutchot Pforzheimből, keresi Eva Kraus Oberbach. 1216 Deutsch Irént, sz. 1909, keresi Zoltán Margit, Geneve. 1217 Dr. Friedländer Robert, sz. 1879, Praga, keresi az osztrák vöröskereszt. 1218 Molnár Edithet, sz. 1912, Bpest, keresi Thier Franz, Bad Ischl. 1219 Holló Rezsőt, Ferencet és Somló Évát keresi Ilonka Mirkovic, Beograd. 1220 Özv. Schächter Gábornél keresi dr. Teweke Victor, Oklahoma. 1221 Menasse Lipskeri nejét és fiát keresi Imrich Stern, Presov. 658 Frederik Older (Dankner) keresi Leo Dankner, Románia. 662 Deneberg Ernőt, Dodit, Szerént, Ellát és Miklós Obersont keresi Samuel Deneberg, Wien. 668 Katz Annát, sz. 1921, Bécs, keresi Elsa Haesler Höllenroiner, Wien. 1222 Spitzer Mórt (Kisvárdai), keresi Gregorits Lőrincné, Véménd.

Gyermekágy, játék JÓL ÉS OLCSON „Vica“-nál

Nagyalád Szabó-utca 60.

MINDENNEMÜ

SZÖNYEG

vétel—eladás, Király-utca 14. és Rákóczi-ut 42.

Pályázat

A Miskolci Orth. Izr. Anya-hitközség pályázatot hirdet

Sochet ü-bodek

állításra. Kellő gyakorlattal rendelkező, kellemeshangu előimádkozók, akik a Mohlság tündéit is elítani képesek, adják be pályázatukat Izr. Hitközség, Miskolc címére.

Elnökség

Mindenki számára elérhető, első osztályú szalonmunka, olesón

Koplovits Honkánál

1érl. WEISZ GYULÁNE,

női szabómesternél

VII., Klauzál-u. 18. IV. 1/a. Szombaton zárva.

BOR, PÁLINKA nagykereskedéshez

tökés társat

keresek. Cím a kiadóban.

Keresünk

samesz-pénzbeszedőt.

Lakás lehetőség van. Előnyben, aki előimádkozónak is megfelel. Ajánlatok a Budapesti Talmud Egyesület titkárság hivatalába (VI., Vasvári Pál-u. 5.), nyújtandók be.

Megvételre

esetleg kölcsön céljából keresi zsidó kulturális tisztelet Patal 36-úscinek a század elején megjelent

„Templomi Énekek“

című munkáját, amelyben a zsinagógiai dalok hangjegyei is vannak. Jelentkezni: VII., Sip-utca 12. III. emelet 45. sz. alatt.

A Pesti Izr. Hitközségnél

azonnali belépésre alkalmazást nyer öszintén vallásos, szigorúan a Sulchan Aruch szabványai szerint szakképzett

Sóchet u Bódek,

valamint ugyanily előfeltétellel

baromfi Sóchet

Az alkalmazottaknak másnemű feladatuk nincs. Kellő tudással rendelkező, a sechitó uedükóra alkalmas és arra méltó egyén tökéletes kiképzést is, azután alkalmazást nyerhet. Jelentkezni lehet azonnal: dr. Fischer Benjámín főrabbi urnál, Budapest, VII., Wesselenyl-utca 4. III.

KÉTSZOBÁS, OLCSONBÉRU

lakás butorral

Doz-utcaiban ÁTADÓ.

„Sürgős“ jellegre a kiadóba.

Ponyvatakarókat
sirkőre készít
BELLÁK ERNŐ
Budapest, V., Nagy Sándor-u. 4.

Mielőtt rádiót

vásárol, saját érdekében keressen fel, már 200 forinttól kezdve vásárolhat részletre is.

Márkás rádiók, zenegépek

alkalmi árban, nagy választékban. — Vétel. — Eladás. Rádiócsere.

SUPER RADIO

Király-utca harmincegy

Hirek Palesztináról

A Balfour-deklaráció 29.-ik évfordulója

az emberiséget a világéke körvonalainak kibontakozásában, a zsidó népet, az iszonyatos tragédiában megfogyatkozott zsidó népet pedig saját békéjét biztosító önállóságáért folytatott szívós küzdelemben találja. A zsidó jövő kialakulását kísérő események rögzítése közben érdemes megállni egy pillanatra és elgondolkozni azon, hogy egy-egy deklaráció, innépélyes kijelentés milyen kevésbé befolyásolhatja egy nép életét és hogy csak a munka, a céltudatosan építő, a lelkesedéssel teremtő munka viszi előbbre az emberiséget — és hoz megoldást a zsidó népnél. Huszonkilenc évvel ezelőtt az angol kormány nevében annak külügyminisztere bejelentette a zsidóságnak és az egész világnak, hogy Anglia helyesli és elősegíti a Zsidó Nemzeti Otthon megteremtését Palesztinában. Az azóta eltelt évtizedek alatt pedig különböző angol kormányok mindent megtettek annak érdekében, hogy az ünnepélyes ígéret lényegét, mértékét és értékét eszünkünk, — egészen addig, amíg a Zsidó Nemzeti Otthon a mai hivatalos brit értelmezésben nem lehet egyéb egy palesztinai zsidó gettónál — hasonlóan a galat számos más gettójához. És tudjuk, mi a gettók sorsa! Mialatt a Zsidó Nemzeti Otthon felállítását magára vállaló hatalom ilyen nagy

mértékben — kétségtelenül: politikai megfontolások alapján — eltért eredeti ígéretétől, a deklarációt egykor oly nagy örömmel fogadó zsidóság ma már elérkezett ahhoz a felismeréshez, hogy a hatmillió megfogyatkozott zsidó nép fennmaradását Zsidó Nemzeti Otthon sem biztosíthatja. A zsidó nemzet ottkora ma már csak a Zsidó Államban képzelhető el. Huszonkilenc évvel ezelőtt talán megoldást jelentett volna egy azonnal felállított Nemzeti Otthon, a nemzetközi politika mai helyzetében és az európai zsidóság pusztulása után ma már csak a Zsidó Állam mentheti át a zsidóságot a jövőnek. Ha huszonkilenc év alatt történt valami Palesztinában, az a korlátokat nem ismerő, akadályokat legyőző zsidó munka eredményes erőfeszítése volt. A mocsarakat lecsapoló, száraz pusztaságot termő — településekké változtató zsidó munka adta meg a lehetőségét annak, hogy ma, a Balfour-deklaráció huszonkilencedik évfordulóján az elodázott Zsidó Nemzeti Otthon helyett önálló Zsidó Államot követelhesen a közösség megmaradásáért aggódó világ-zsidóság túlnyomó többsége.

De bár a munka az igazi motorja az eseményeknek, a homo politicus a politika útjait is járja, ezért

a történelmi fontosságú döntéseket hozó XXII. cionista kongresszuson

az ellentétes politikai nézetek összecsapása várható. I. T. A. és Falcor jelentések beszámolóinak arról az új döntésről, amely különböző technikai okok miatt — a kongresszus megnyitását december 9-ro halasztotta. Így is a cionista szervezet legfelsőbb fóruma, a Kongresszus egy héttel előbb kezdi meg tanácskozásait, mint a másodszer összehívott Palesztina-konferencia. A Kongresszus kétségtelenül dönteni fog a Palesztina-tanácskozásokon való részvétel tárgyában. A döntés azonban nem csak egy új bizottságban való részvételt, vagy látolmaradást jelent, hanem a kompromisszumos politika, vagy a megalkuvás nélküli, a történelmi területen felállítandó Zsidó Állam mellett való állásfoglalás. A Zsidó Állam követelése azonban mindkét elképzelés integráns része. Nachum Goldmann, akit sokan sokáig a Jewish Agency külügyminisztereként emlegettek, a Végrehajtó Bizottság azon tagjai közé tartozik, akik a kompromisszumos megoldást látják az egyedül járható utnak. Goldmann a klegyezés szellemében tárgyalt az angol kormányral és politikájának szempontjait egy newyorki sajtókonferencián a következőkben világította meg:

„A zsidóságnak két lehetősége

részt tovább romlik a viszony zsidók és angolok között Palesztinában, ami igen veszélyes lehet a települések jövője szempontjából, másrészt elkedvetlenül az európai — különösen a táborokban élő — zsidókat, akik türelmetlenül várják soruk megoldását és ha a halogatás miatt kedvüket veszítik, esetleg máshol kívánják majd letelepedni. Ez az a kompromisszum — Goldmann szerint — ameddig a zsidó politika tisztességgel elmehet, amelyet Angliának — ha egyáltalában akar megoldást, azonnal el kell fogadnia és ezzel megteremtődnek a béke. Ha az angol kormány ezt sem tenné megáévá, úgy az eseményekért mindenestre Anglia lenne a felelős és ebben az esetben a Jewish Agency a Palesztina-problémát megértő népek segítségével az Egyesült Nemzetek Szervezete elé vinné.”

Megállapíthatóan Goldmann nézetével csupán egyes, a politikában járatosabb és talán a helyzetet jobban ismerni vélő J. A. vezetők értenek egyet. Természetesen a Jisuv maga — amint erről az elmúlt héten beszámoltunk — teljes egészében a felosztással szemben foglalt állást, de ez a magatartás mutatkozik a zsidóság és a cionizmus életében döntő befolyással rendelkező amerikai zsidó közvéleményben is. Az Amerikai Cionista Szervezet 49-ik, évente összehívott konferenciájának határozata szerint — „az elmúlt év tapasztalatai, valamint a palesztinai brit adminisztráció büntető ténykedései, kétségtelenül bebizonyították, hogy a Balfour-deklaráció és a Mandátum eredeti céljait csak a Palesztinában azonnal felállítandó Zsidó Állam valósíthatja meg, amely szabadságot és egyenlőséget biztosít minden polgára számára, fajra és felekezetre való tekintet nélkül. Ez a fel nem osztott és meg nem csorbított mandátum Palesztinára vonatkozik, mint olyan területre, amelyen a zsidóság ismét megteremtheti nemzeti létét és a népek családjának egyenlő jogú tagjává válhatik... A konferencia felhívja a kongresszusi delegáltjait, hogy a tanácskozásokon a zsidó nép palesztinai jogainak megadását és az azonnali Zsidó Állam felállítását követeljék.”

Ha meggondoljuk, hogy a kongresszusi delegáltak többsége a Jisuv és Amerika kiküldöttjeiből adódik és ha hozzászámítjuk az európai képviselők túlnyomó részének ezzel azonos állásfoglalását, nem kétséges a kongresszus döntése. Arról lehet csak szó, hogy Goldmann és a vele egy nézetű vallók megkísérlik szemponzjaik megvilágításával, a többség véleményét befolyásolni, amelyre azért lehet némi reményük, mert Goldmann terve az azonnali probléma megoldás lehetőségét jelentheti. A binacionalis állam terve valószínűleg nem képezi majd hosszabb viták tárgyát, minthogy a kongresszuson — a választási eredmények alapján — a Hasomer Hacair aránylag csak kis számban kapott képviseletet. A Ben Gurion vezetése alatt álló Mapaj, a Palesztinában hatalmas többséget kapott munkáspárt, valamint az USA-ban döntő győzelmet aratott Kfai a Mirrachival egyetemben a Zsidó Állam követelésével mennek a Kongresszusra.

A palesztinai választások

október 28-ikán, a pártok meg egyezésének megfelelően, a legnagyobb rendben folytak le. A választóknak több mint 90%-a leszavazott. A Mapaj nagy győzelme előrelátható volt, de meglepetést kellett a revizionisták térrnyerése, akik most az ország második pártjává léptek elő, 28.000 szavazatukkal. Ez elsősorban a feszültséget fokozó angol katonai intézkedésekkel — fegyver után katalá-sokkal, ciprusi deportálásokkal — magyarázható, amelyek kedveznek az elkészeredett zsidó tömegek szélsőséges állásfoglalásának kialakulásához. Az országban egyébként ismét kiújultak kisebb mértékben a terror-cselekmények, amelyek súlyos angol katonai operációkkal voltak megakasztva. Az angol katonaság sok helyen igen durván viselkedett, fosztogatott és pusztatással illegette az igazoltatásra összegyűjtötteket. Egy angol alezredes még a külföldi újságírókat is lefogatta, nehogy azoknak jelenléte befolyásolja a katonáknak „tevékenységét”. A lefogott újságíróknak azután elmagyarázta az alezredes, hogy „ezekkel az átkozott zsidókkal nem lehet bírni és ezért kell durvább eszközökhöz folya-

modni. Tévednek a zsidók, ha azt hiszik, hogy Barker táborok távozása után az új főparancsnok alatt jobb dolguk lesz. Mac Millan még jobban tudja, mint a kis Barker, hogyan kell az átkozott zsidókkal bánni.” Az alezredes a katonai parancsnokság másnap feljegyzette állásából. A palesztinai helyzetre jellemző, hogy az arabok is fokozottabb politikai munkához láttak. Náci módszerekre emlékeztető ifjúsági katonai alakulatokat szerveztek és bojkott mozgalmat folytattak a zsidó áruk ellen. Mindeme akciók irányítását az Egyiptomban tartózkodó mufti kezében van. A mufti hivatalosan megígérte az egyiptomi államfőnek, hogy tartózkodni fog a politikától, de nyilvánvalóan egyikük sem gondolta komolyan az ígéret betartását. Az arabok minden alkalmat megragadnak, hogy a zsidók ügyének ártanak. Legutóbb az Egyesült Nemzetek Szervezete Menekültügyi Bizottságában az arab államok képviselői megtagadták hozzájárulásukat egy Menekültügyi Segítő Szervezet felállításához, ha a Bizottság nem mondja ki azt a határozatot, hogy menekülteket csak ak-

Kor lehet egy országban elhelyezni, ha ahhoz a kérdéses ország népe hozzájárul. Inkább térjenek vissza a menekültek — mondották az arab képviselők — eredeti otthonukba. Név és hely megjelölése nélkül ez az állásfoglalás a palesztinai zsidó bevándorlás ellen irányult.

(GELLÉRT)

101/37 aszóni munkásszázad bajtársai,

Különösen a visszamaradt „főszerekek” hozzátartozói, november 10-én, vasárnap 12 órakor a Símplou-kávéházban feltűnően jelenjenek meg.

Pályázat

A Miskelet Orth. Izr. Anya-Hilksőség pályázatot hirdet

főkántori állásra

Pályázatok referenciák megadásával az Izr. Hilksőség, Miskolc, címére küldendők be.

Utiköltséget csak meghívottaknak térítünk.

Elnökség

Keresünk azonnalra egy

sochet u-bodek, ofesz és gasztohoz

ugyszintén egy puzkenert egyzemélyben. Kabolek vagy három orth. rabbitól, vagy a budapesti orth. beszédintézet kell a pályázónak rendelkezni. Aut. Orth. Hilksőség, Paks, Elnökség

100.000 drb ingyen mintát osztunk ki,

hogy Budapest háziasszonyai megismerjék a

lapló alágyujtót,

mely nőllója a papirt és az aprófát. Főelrusztás: Podmaniczky-u. 63. Telefon: 129-257.

Hívjon! Jöjjön!

Veszek aranyértékű forintért: szőnyeg, porcellánt, irógépet, régiséget, férj és női ruhákat, perzsa kabátot, fényképezőgépet, festményeket.

Gerstl-Majorosi

VIII., Eszterházy-utca 17 (Sándor-utca saroknál)

Főútvonal

Angro és detail konfekció üzletéhez **társat keresek 80-200 ezerig.**

Megbízottam: Fellner, Szt. István-körút 30. I. emelet 1.

VILÁGOS, tiszta, kisebb 2 úgyas SZOBÁT keres, rondes, zsidó családnál, övgyasszony, felöltő hával, agyeművel. Címe: úy. Forgácsa Leőné, VII., Dohány-utca 62. Varróda.

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének közleményei:

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének hivatalos helyisége Andrassy-út 81. alatt, a volt

Fészek-kávéházban van. (Telefon: 424-734.) Hivatalos órák: hétköznapokon d. u. 3-6 óráig.

A MAZOT-nak legközelebbi ülései:

November 10-én, vasárnap d. u. 11 órakor a Magyar Zsidók Országos Egyesülete IV. ker. tagozatának megalakulása, VII., Sip-utca 12. III. 48.

November 11-én, hétfőn d. u. 10 órakor a Magyar Zsidók

Országos Egyesülete VI. ker. tagozatának taggyűlése, Andrassy-út 81. sz. alatt.

November 14-én, csütörtökön d. u. 10 órakor a Magyar Zsidók Országos Egyesülete Női Osztályának rendes ülése, Andrassy-út 81. szám alatt.

Temető és vers

Bóka László kiváló esztéta az elmúlt hetekben igen érdekes cikket írt arról, hogy kevesebben járnak temetőbe és ő sem jár, mert a többi között sokkal érdekesebb verset írni, vagy olvasni, mint fölösleges önsanyargalást végezni.

Szerintem ez mindenkinek magánügye.

Elismerem, hogy lelki gyönyörűséget, különleges élvezetet ad egy vers írása vagy olvasása, de mégsem tudnám megtenni, hogy ne járjak temetőbe.

Nemcsak azért, mert amikor anyám kivitt apám sírjához a temetőbe, mindig arról beszélt, hogy a sírlátogatás kötelesség, tiszteletadás és lelki szükséglet, hanem mert itt érzem a teljes csendet, a megbékülést a világgal és önmagammal és itt érzem az Istent legerősebben, a vallássságát, hogy egy közösséghez tartozom és itt érzem azt, ha kipuhtítottak körülöttem ugyszólván mindenkit — hozzátartozóim közül jóformán senkisémet maradt meg —, érzem azt, hogy a halottakhoz is tartozom.

És van az egészben valami megnyugtató, valami nem-hétköznapi, ami mindenekelőtt áll, valami olyan magasztos és fenséges, ami semmi-

hez sem hasonlítható. Itt érzem, hogy van földöntúli világ, itt elhiszem, hogy a sok szenvedésért valami kárpótlást is kapok majd az égietől és nem minden az, ami a külvilágban történik. Itt ember vagyok újra, még ha a világgégés közepette azt hirdették is, hogy sohasem emelkedhetek fel többé emberről.

És bárki igyekszik meggyőzni arról, hogy temetőbe járni felesleges időtöltés, én továbbra is járok a temetőbe, mert az élethez a halál is hozzátartozik és nemcsak az élők, de a halottak iránt is vannak kötelességeink.

Szekszárdi Molnár István

Felhívás

Bold. Goldberger Salamon, a Zsidó Gimnázium volt igazgatója halálának első évfordulója (tévét hó 2-a, december 25.) közeledik és sírja még mindig jelen, a terbe vett emlékmű, amely iránta való szeretetünket és nagyrabecsülésünket van hivatva kifejezni, még mindig nincs felállítva.

Azért fordulunk tehát az iskola minden hívéhez, a Zsidó Gimnázium Barátai Egyesületének minden tagjához, Goldberger Salamon volt munkatársához és az iskola volt növendékeihez, hogy a felállítandó ir-emlék költségeihez hozzájárulni sziveskedjenek. E síremlék mielőtt kifejezője legyen Goldberger Salamon kiváló egyéniségének és mindazok hálójának, akik életművét: a Zsidó Gimnázium

mol az ő vezetése alatt ismerték és értékelték. Nemes életének minden buzzgalmát, lelkesedését és teltterjét szentelte az intézet felvirágoztatásának, hódoljon tehát az ulókor áldozatkészéggel az ő dicső emlékének.

Kérjük, hogy az erre a célra szánt összeget a Zsidó Gimnázium Barátainak Egyesülete, 36.162 sz. csekkzámlájára küldjék be.

A ZSIDÓ GIMNÁZIUM BARÁTAINAK EGYESÜLETE

— A debreceni zsidó egyetemi hallgatók kultúrtestje. Nagy érdeklődés mellett tartotta meg kultúrtestje a Zsidó Egyetemi hallgatók Szervezetének debreceni csoportja október 28-án, szombaton este a debreceni izr. hitközség dísztermében. Az előadást Herczeg György, az egyesület titkára nyitotta meg. Bevezető beszédében, mely a debreceni társadalom egyházi és politikai vezetői előtt hangzott el, átfogóan a pozitív zsidóság mellett. — Mi éppen abban különbözünk a régi idők zsidó diákjaitól — mondotta —, hogy kiegyensúlyozott a meghajláshoz szokott hátakat és teljes mértékben kiállunk zsidóságunk mellett. — A műsor kiemelkedő száma Veres Zsuzsa és Stark Ervin szolárterek interpretációi voltak, melyek újszerűségükkel hatalmas sikert arattak, de hasonlóképpen nagy tetszést fogadta a két előadóművész, Diabók József Attila és Kosztolányi szavatait is. A műsor zenei részében Klein Piroška, Szerdahelyi Mária, Markbreit István ének- és zongoraszáma, valamint dr. Neuwirth Miklós jiddis-dalok nyerték el megérdemelten a közönség tetszését. A műsor második felében Berkovics László, Klein Piroška és Heilmocry Lajos gondoskodtak a jelen voltak felvidításáról. Sugár János konferan-sza mellett

— A Haoród Hasznosított Csoport Munkámozgalom november 10-én, délután 1/5 órakor jótékony célú „Héber zenecsoport” rendez, amelyen fellépnek Kálmán Oszkár, László Ilonka, a Magyar Állami Operaház tagjai.

Felejtethetlen Nam
SALGÓ ENDRE AVIGDOR
ZEEF BEN JASZEF felesége
BÉLE CHAJE BAS HENDL,
kisfia JASZEF BEN
AVIGDOR ZEEF,
akik a bécsi temetőben vannak eltemetve, JARZEJTJUK e hó 14-én. Akik ismerték, kérem tanuljanak értük Mismajost.
úy. SALGÓ JÓZSEFNÉ

KÖZÉPKORU NŐ magányoshoz elmenne HAZVEZETŐNÖNEK. Csokely díjazásért.
ZSIGMOND DEZSÖNÉ,
IV., Prohászka Ottokár-u. 8. I. 16.

ANYÁTLAN GYERMEKÉK SZERETETTEL FELNEVELI, háztartását vezető — fizetés nélkül, meleg otthonért, intelligens, megbízható urasszony. „Jóságért hálás lesz” jellegre a kiadóba.

BEJÁRÓNÉT, megbízható, orth. háztartásomba felveszek, Engländer sütele, Kőröscsny Sándor-utca 1. Telek-tér sarok.

ORTH. BAROMPIÜZLETBE Alandó alkalmazásra keresünk megbízható NŐT. Érdeklődés: Budapest, VII., Dob-utca 27. II. 4.

Szerényigényű, idősebb URNAK

egy szoba

KIADÓ, Dob-utca 15. I. emelet 8.

Órát, ékszert

Neufeldtől

ARANY VÉTELE — ELADÁSA — ÓRAJAVITÁS

Órásoknak nagyban árak.

Rákóczi-ut 8/a.

H I R E K

Az UJ ÉLET előfizetési díjal:

1 hónapra . . . 4 forint
negyedévre . 12 „
félévre 24 „
egész évre . . 48 „

Az előfizetések postatakarékpénztári befizetési lappal küldendők be a 26.200 számú postatakarékpénztári számlára.

Hitközségi hírek:

A Pesti Izraelita Hitközség előjárósága 1946 évi november hó 11-én, hétfőn déli 12 órakor ülést tart a Székház tanácsstermében.

A Szocialista Cionisták (Ichud.Maspáj) Pártja legközelebbi összejövetelén november 11-én (Fürst S.u. 21. Zsidó Kulturház, délután 6 óra) érdekesnek ígérkező „törvényszéki tárgyalás” lesz, melynek vádlottja az *asszimiláció*. Vádló: Dénes Béla dr., védő: Zsolt Béla, míg a törvényszék elnöke Domokos Miksa.

Az óbudai hitközség gyászünnepélye. Az Óbudai Izr. Hitközség a fasiszta demoralom alatt elhurcolt és a deportálásban elpusztult testvéreinek emlékére november 10-én u. e. 9 órakor gyászünnepélyt rendez a Lajos-utcai évszázados nagytemplomának romfalai között. Az ünnepély során a mártírok emlékére emelkedő emlékmű alapkövét helyezik el a templom udvarán majd a mártírok sírhelyét avatják föl az óbudai zsidó temetőben.

Az első budai kulturmatiné. A budai hitközség vasárnapi első kulturmatinéjét, amely alkalmából szufolóság megtelt a közgyűlési terem, Sós Endre előjáró nyitotta meg, aki mindenekelőtt kegyeletes szavakkal emlékezett meg a nyilasok által elhurcolt és megölt Vető Sándor kulturelőjáróról és Roth Frigyes kukurbitoztsági elnökről. Azután méltatta Szilágyi Géza költői jelentőségét és rámutatott arra az érdekességre, hogy Szilágyi Géza éppen arról a Silberstein Ötvös Adolfról tart előadást, aki öt annakidején a *Tristia* című verskötetéhez írott előszavával utnak indította. Sós Endre a továbbiakban a félvévszázados színészi jubileumát megülő Bartos Gyulát, a Nem-

zeti Színház örökös tagját köszöntötte. A közönség úgy Szilágyi Gézát, mint Bartos Gyulát meleg ünnepségekben részesítette. Szilágyi Géza mélyen-szánó esszét olvasott fel *Agai Adolf és Silberstein Ötvös Adolf centennáriumáról*. Bartos Gyula pedig Kiss József és Sós Endre verseiből adott elő. Kenedy Katalin, a Belvárosi Színház művésznője héber költők műveivel, Gödny Kató operanékesnő néhány áriával aratót nagy sikert. A zongorakíséretet Kardos István, a jeles komponista látta el művészién. Zárszót Székely Dezső azenők mondott. A második budai matiné december 1-én lesz Lágymányoson. A pontos időt és a matiné helyét az *Uj Élet* közli.

A Pesti Izr. Hitközség VII. Belső Erzsébetvárosi Körzetének hölgybizottsága f. évi október 28-án dr. Egri Sándorné elnöklével megalakult. A gyűlésen, amelyet a Belső Erzsébetvárosi Körzet irodájában (VII., Erzsébetkörút 51. II/3) alatt tartottak meg, a jelenlevők jótékonyági és szociális problémákról, továbbá a közeljövőben tartandó jótékonyági előadásokról tartottak megbeszélést és a legnagyobb lelkesedéssel és segíteni akarással fogtak hozzá a szervezés munkájához.

Elhalt deportáltak névsorának rádióközlése. A linzi rádió minden szerda délelőli. 10 órakor félórás magyarnyelvű adás keretében közli a Linz környékén eltemetett deportáltak névsorát.

Halálozás. Impozáns részvét mellett folyt le a rákoskeresztúri temetőben október 31-én déli 12 órakor Adorján Péterné szül. Vajna Ika temetése, ki hosszú és fájdalmas betegség után 40 éves korában elhalálozott. Férje, ki előkelő nagyváradi család leszármazottja, deportálásból nem tért vissza. Egyellen kislánya teljesen árván maradt. Szülei, Vajna József és neje, valamint testvérei mélyeséges fájdalommal gyászolják az elhunytat. Megható részvétet mutatkozott az elhunyt végtisztességén, ahol az ismerősök és jóbarátok mellett a zsidó intézmények vezetői és képviselői igen nagy számban jelentek meg. A hitélet ki-tüntőségeiből ott láttuk Dinner A. Emil, Juszt Emil és Schwartz Sándor előjárókat, Ripper Frigyes, dr. Grünfeld Hugó, dr. Zahler Emil és Vas

Sirkövek,
musz. és deportáltak emlékek nagy választékban és mélyen készült árban.
Handel utca, Budapest,
Flumel-ut 2. Szombalon árval

Lajos v. hitközségi előjárókat. Vajna József a hitközség és a chevra kadisa választmányának tagja, a Rombach-utcai templom előjárója, számos felekezeti intézménynek vezetője, köztük az „Ahavasch Réim” Országos Felebaráti Szeretetegylet, valamint a hitközség belső erzsébetvárosi körzetének elnöke. A gyászszertartást dr. Schwarz Benjámín főrabbi és Linetky Bernát főkantor végzők a hitközség egyesített énekkarának részvételével.

A Kaposvári Izr. Hitközség az érdeklődők szíves tudomására hozza, hogy Somogy vármegye volt izr. anyakönyvi ke-releteinek anyakönyvei és kon-skripciói (egyelőre a balatonboglári kivételével) a kaposvári főrabbi hivatal őrzetében vannak.

Házasság. V. né Pellák Rózsa (Budapest), Gáti (Grüner) Sándor (Ujpest 101/319. musz.) f. hó 10-én 1 órakor az újpesti Beniczky-utcai templomban tartják esküvőjüket. Minden külön értesítés helyett.

Dr. Weisz Miksa főrabbi és Brüll Marika (Debrecen) október 22-én a Csáky-utcai templomban házasságot kötöttek. Minden külön értesítés helyett.

Amerika részéről fél és teljesen árva mindkét nemben zsidó ifjuság iránt 2-16 éves korig igen nagy érdeklődés mutatkozik hathatós támogatás céljából. Jelentkezés postán v. személyesen nov. 15-ig: Lederer Móránál, VII., Vilma királynő-ut 25.

Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, akik házasságkötésünk alkalmával előszóban vagy írásban jókívánságaikkal voltak szívesek felkeresni, ezúton mondunk hálás köszönetet. Dr. Krausz Henrik és neje, Kaposvár.

Gyászünnepély. A Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete mártírhalált halt elnöke Vas Imre és több tag-társra emlékére az egyesület székházának dísztermében (Budapest, VI., Jókai-u. 4.) nov. 10-én, vasárnap délelőli 1/11 órakor gyászünnepélyt rendez.

Eljegyzés. Krémér Ferenc nyíregyházi borkereskedő eljegyezte Spitzer Mancika urleányt Hajdunánásról. (Minden külön értesítés helyett.)

Berend László költő kérlatai iránt érdeklődnek barátai, akik szeretnék az eltűnt lírikus emlékeit ébrentartani. Akinél Berend Lászlónak valamilyen kézírata van, tudassa azt Tenenbaum Imrével (VII., Wesselényi-u. 10.) Berend László barátal.

Székely ékszerész, Rákóczi-ut 28., briliáns, ékszerek aranyat, ezüstöt, órákat legdrágábban vesz.

A HISTADRUT HAMIZRACHI f. hó 9-iki, SABBATI (VAJERÓ) KULTUR MÚSORA: Péntek este 7 órai kezdettel Laudon u. 3. utatti mosodánkban

Oneg Sabbat
Eldadok: dr. Moshevitá Zsolt, Feil-mann Nándor főrabbi. Ezeneken hévrek Hargiluss fűcsészónai SABBAT u. e. 11 órai kezdettel Laudon-u. 3. sz. alatt

NŐSÉ HAMIZRACHI KULTUR DELEGTJE. Ezeneken: Kosztelitz Edith, Heli Szidra nagyvárosi Weisz Salamon látköster énekeszónai. SABBAT este 1/9 órai kezdettel Vasváry Pál-utca 5. sz. alatt.
MULAVE-SALKA.
Vendégláló gazda: Gattlieb Jenő.

A mátyásfüldői utközök-ban elhelyezett deportáltak székék 100 Árvája javára, november 12-én, kedden este 1/7 órai kezdettel a Zenekadémián jótékonycélú művészetet tartunk, melyre ezúton is szeretettel meghívjuk hittestvéreinket. Szereplők: a mátyásfüldői és rákos-szeményházi otthonok szavalókórusa és karneke, Bartos Gyula, Faragó Panni, Fégyes Gizella, Gál Dezső, Herendi Mauci, Lantos Olivér, Lenárd Béla, Rékosny Tibor, Székadi Aladár, Sik Olga, Szentiványi Kálmán és Torday Judith. Jegyek kaphatók: Koncertnél, Váci-utca 23., Newgoránál. Erzsébetkörút 9-11., Liberténi, Andrássy-ut 27. és a Zenekadémiá portáánál.

Az újpesti dr. Friedman Dénes-ház november 9-én, szombaton este 7 órakor az Izraelita Hitközség dísztermében (Beniczky-utca 1.) máskoros láncszéki rendez. A műsor keretében kiváló fővárosi művészek lépnek fel. Az előadás részben jövedelmét a deportáltak felségelésére fordítják.

Egyetlen életbenmaradt

jömegjelentén. 27 éves, izr. JOZSITUAT FIAMAT, ki öccs-ségizett és vezetőkészségen van.

megnősíteném

Leveleket: „Kiválóság” jellegre Halász hirdetőbe, Rákóczi-ut 27/A.

Feleségül menne

esinosnak mondott fiatalasszony, jobb iparos vagy kereskedőhöz. 40-45-ig, aki hajlandó lenne Amerikába kivándorolni. Leveleket „Megértés” jellegre Arató hirdető-be, Erzsébetkörút 14.

Benősülne

vállalás, tanult, magas, minden információ kibíró

50 éves

egészséges férfi,

ki különösen predesztinálva van nagyobb vállalat adminisztratív és technikai vezetésére, gyár, üzem, ipari vállalat, vagy üzletbe. Mindenre kiterjedő, kimerülő vállalk, lehetőleg fényképpel, melyet legnagyobb díszkérővel visszaküldöm. Budapest 7. postafiók 4-re kérem.

Háztartási és piperecikkek nagyban eladása Vértessnél, Dob-u. 48

24 éves rabbiokleveles

saját, jömenetből fizetettel rendelkező fiatalember
Élettársát
keresi, szép, jócsaládból származó kisleány személyében. Levélkés „Fiatall” jelűre a kiadóba.

Falun egyedül élek

utálok vágyom, keresem azt a lelkiemben gazdag, 35-40 éves nőt, ki mag tudná szólni a farsági órákat, saját házam és üzletem van. „1933” jelűre a kiadó továbbít.

Férjhezmenne kiváló gazdasszony

vagy gazdatisztné, 45-55 év körüli körüli „Csendes boldogság” jelűre a kiadóba.

Nagyon egyedül van?

Én is, fiatal, csinos, dolgozó ur-nasszony vagyok. Keresem 40-es, intelligens, jömenetű, jószituált, abszolút ismeretségi „Házasság céljából” jelűre a kiadóba.

40-50 év körüli, anyagiakkal is rendelkező, kimondottan CSINOS URIASSZONY ISMERETSÉGÉT keresem

házaság céljából
Megfelelő koru, jó jövődelmő, kereskedelmi pályán működő, önálló vagyok. Bőséges leveleket „Bizalmasan kezeltem” jelűre a kiadóba kérem

A HAPOÉL M. S. E. hírel

A már jelzett rendkívüli közgyűlést előkészítő, f. hó 21-én (csütörtök) délután 6 órakor a Wesselényi-u. 41. alatt választmányi ülést tartunk. Felhívjuk a választmány tagjait és a tanács megbízottait, hogy a tárgysorozat fontosságára való tekintettel teljes számban és pontos jelenjenek meg.
Imádkozni felhívjuk tagjaink figyelmét a megindítandó bírók és osztálytisztvisz. szakosztályunkra. Mindaddig, amíg nem áll rendelkezésünkre legalább megközelítően az edzésen részt vevő akaratok létszáma, nem tudjuk az edzéseket megkezdni. Kérjük azokat, akik már nem jelentkeztek, sürgősen kérjük felvételüket a tornatermi edzések alkalmával. (Kedd-csütörtök 1/6, a Wesselényi-utcai tornateremben.)
Sakkosztályunk tagjai jó eredménnyel szerepeltek a múlt hét során megartott barátságos mérkőzésen, melyre egyik postkörnyéki gyár munkás-sakközösi hívták ki őket.
A „Hapoél” M. S. E. turista szakosztályának nov. 10-iki kirándulását: Hapoél haszoe csoport: Barangolás a budai hegyekben. Találkozó: 9h, Kossuth-szobornál. Vezető: Falus László.
Dorochow-csoport: Budai hegyek. Találkozó: 8 óra. Száll Kálán-úteren. Vezető: Gerler László.
Mindkét kiránduláson vendégeket közösen látunk.

Schulz Jenő cég
Órák-ékszerész (órajavítás)
VII. Wesselényi-u. 6. a régi házban
Gergely Miklós
aranyműves és ékszerész
VÉTELI Tel.: 422-345. ELADÁSI

Goldné

a csidó urikörök legmegbízhatóbb házasságközvetítője. VII., Alsóerdő-utca 8. Iszt. 2. Telefon: 225-480.

Férjhezadnám

feltűnően csinos, 30 éves tisztviselő nő kugomat,

2 szobás lakással,

700 Ft fizetéssel, „45-ig” jelűre New-York hirdetőbe, Erzsébet-krt. 9.

Férjhezadnám

csinos, 40 ÉVES BARÁTNÖMET, ki egyedülmaradt, feltűnően korrekt, jömenetű uriemberhez. „Kölcsönös szimpátia” jelűre a kiadóba.

Szigorúan szombattartó, 40 éves, Dunántúlon saját házában lakó, jószituált

kereskedő nőszülne

KERES 27-32 évig, jóalku, csinos, intelligens URILEÁNYT, aki jobb, orthodox család gyermeke. Csakis fenti igényeknek megfelelő, teljeskörű leveleket kérek: „77” számú jelűre a kiadóba.

Férjhezmenne

gyermektelen, csinos, jólalkú, dolgozó övezgyasszony, akár vidékre is, hatvan év körüli uriemberhez. „Nyugalmas élet” jelűre Boros hirdetőbe, Andrassy-ut 54.

Egyedülálló

jömenő iparral, fizetettel rendelkező szép, fiatal URINÓ

férjhezmenne

jömenő, 50-es urhoz. „Vidkire is” jelűre a kiadóba.

Férjhezmenne

feltűnően intelligens urhoz, 55 évig, fizetettel, jól berendezett lakással, ingatlan-vagyonnal rendelkező, fővárosi textilkereskedő egyedülmaradt felesége „Hozzáillő élettárs” jelűre a kiadóba.

INTELLIGENS, vallásos és egzisztenciával bíró

férjet keres

42 éves, egyedülálló, csinos, gyermektelen asszony, némi vagyonnal és bútorozott lakással. Válasz: „Egyedülálló” jelűre a kiadóba.

Férjhezadnám

csinos, intelligens, középkorú, házias sógornőmet,

ki nyugodt és megértő otthonra vágyik. „Özvegy” jelűre a kiadóba.

Szerény, házias, 33 éves URILEÁNY, berendezett lakással

férjhezmenne

Jóbb iparoshoz. „Gyermek nem akadály” jelűre a kiadóba.

ESKÜVŐRE

divatos férfi- és női ruhák kölcsönzése.

Esküvői ruhák vétele. RÓTH, Akáfa-utca 6.

Társaságbeli legdiszkréttebb házasságközvetítő, **Doktorné** Király-u. 67. I. S. Telefon: 421-080

Pékségbe benősülhet

olyan gyermekszerető férfi, ki elvenne egy eltűnt muzs feleséget és két fiacskájának szerető apja tudna lenni. „35-45-ig” jelűre a kiadóba.

Jömenetű urilány

keres szombattartó, jóérzésű, 45 év körüli, életmódszerzetében jártas ügyes kereskedőt, aki jömenetű üzletbe

benősülhet

„Huszakma” jelűre a kiadóba.

45-60 év körüli

ügyes kereskedő

aki nyugodt otthonra vágyik, **benősülhet** jól bevezetett körüli üzletbe. „Vallásos” jelűre a kiadóba.

31 éves önálló droguista

keresi komolygondolkodású, jószituált URILEÁNY ismeretségi **házaság céljából** „Boldog jövő” jelűre a kiadóba.

Egyedül maradt

31 éves, ONÁLLÓ KERESKEDŐ keresi hasonlósorsú urileány vagy özvegy ismeretségi

házaság céljából

„Egyedül maradt” jel. a kiadóba.

Már sok szerencsés boldog házasságot

hozott létre diszkrétén MÉLTÓNÉ, Bpest, IK., Erkel-utca 4. II. 19. Hétköznap 4-6-ig fogad. Válaszboríték. Kitűnő benősülések.

Benősülne fűszerüzletbe

egzisztenciával rendelkező, 46 éves kefekötő iparos és kereskedő. Lehetőleg vidéki. „Gyermek nem számít” jelűre a kiadóba.

Nősülni szándékozom.

Elvinnék olyan 20-28 éves, kis hozománytal rendelkező leányt, aki engem Erebe követne. „32 éves, ügyes, képkeretesz” jelűre a kiadóba.

Feleségnek

predestinált, egyedülálló uriaszony keresi jószituált, idősebb uriember ismeretségi

házaság céljából

„Közös gondolat” jelűre a kiadóba.

A zsinagóga naptára

November 7, csütörtök: Ches. ván 13, péntek: 14, szombat: 15, vasárnap: 16, hétfő: 17, keddi: 18, szerda: 19, csütörtök: 20. Szombaton, november 9-én heil szidra: Vájéer, hátfórat: II. Kir. IV. 1-37.

Imaidők:

Imaházak	Péntek		Szombat		Hétköznap	
	este	reggel	dé	dé	este	reggel
Dohány	1/45	7/15	10/25	5/05	7/1/6	1/45
Rumbach	1/45	7/10	4/505	7/1/6	1/45	1/45
Bethlen	1/45	7/10	4/505	7/1/6	1/45	1/45
Csáky	1/45	7/10	4/505	7/1/6	1/45	1/45
Dózsa	1/45	7/10	4/505	7/1/6	1/45	1/45
Nagyfuv.	1/45	7/10	4/505	7/1/6	1/45	1/45
Páva	1/45	9/1	4/505	7/1/6	1/45	1/45
Zugló	1/45	7/10	4/505	7/1/6	1/45	1/45
Fiárvah.	1/45	7/15	10/4	5/05	7/1/6	1/45
Leányárv.	1/45	7/15	10/4	5/05	7/1/6	1/45

Péntek esti gyertyagyújtás: 4 órakor.

A budai Istenisztelet ideje. November 8-án, pénteken este 4 órakor, nov. 9-én, szombaton délelőtt 11 órakor, nov. 9-én, szombaton délután 4 órakor Oneg Sabbat a III., Zsigmond-utca 49. tanácsteremben. Istenisztelet helye: III., Zsigmond-utca 49. sz., XI., Bocskay-ut 37., II., Torockó-u. 6/b. és péntek esténként II., Fő-u 12. sz. alatt.

Óbudai templom: III., Zichy-utca 9., péntek és ünnep este 1/45 órakor, szombat és ünnep d. a. 9 órakor.

Benősülhet vidéki városban

Jövő, egyedülálló, 36 éves, izr., csinos urileányhoz (üzlet, benzinkut, saját ház és k. hozomány), 44 évig izr. uriember. Réseleles vá-laszokat „Bemutatókors Pesten le-hetséges” jelűre Patakhöz, Bajcsy Zsilinszky-ut 29.

Egyedül maradt

csinos, magas, 40 éves, jömenetű életmódszerzet telejörzsűje

házaság céljából

megismerkedne hozzáillő, komoly, izr. urral. „Komoly” jelűre Patakh hirdetőbe, Bajcsy Zsilinszky-ut 29.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és Kiadóhivatal VII., Sip-u. 12. — Telefon: 423-930.

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felölös szerkesztő és felelős kiadó

ROOZ REZSÓ

Postatakarékpénztári csekkiszámja száma: 20.269. (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem örl-zünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomtatott a Globus nyomdai műintézet Rt. körforgógépein. Fel. nyomdavezető: Margittay Antal.